100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Apariție săptămânală
5,99 LEI / 29,99 MDL

36

CRISTOFOR COLUMB

DeAGOSTINI

100 DE PERSONALITĂŢI
Oameni care au schimbat destinul lumii

Cristofor Columb

Numărul 36

EDIŢIE SĂPTĂMÂNALĂ

EDITURA: De AGOSTINI HELLAS SRL

EDITOR: Petros Kapnistos

MANAGER ECONOMIC: Fotis Fotiou

MANAGER DE REDACŢIE ŞI PRODUCŢIE: Virginia Koutroubas

ADRESĂ: Vuliagmenis 44-46, 166 73 Atena

MARKETING MANAGER: Michalis Koutsoukos

PRODUCT MANAGER: Nasita Kortesa

COORDONATOR DE PRODUCŢIE: Carolina Poulidou

MANAGER DISTRIBUŢIE: Evi Boza

MANAGER LOGISTICĂ ŞI OPERAŢII: Dimitris Pasakalidis

COORDONATOR LOGISTICĂ ŞI OPERAŢII: Antonis Lioumis

ADAPTARE PENTRU LIMBA ROMÂNĂ:
Fast Translate, Best Communication Media SRL

DTP: RAY

TIPĂRIRE ŞI LEGARE: NIKI EKDOTIKI S.A.

DIRECTOR DE PRODUCTIE TIPOGRAFIE: STELIOS KRITSOTAKIS

IMPORTATOR: Media Service Zawada S.R.L

Country Manager: Mariana Mihălţan

Marketing Manager: Adina Bojică

Redactor: Gabriela Muntean

Distribution Manager: Dan Iordache

ADRESA: str. Louis Pasteur nr. 38, et.1, ap.5,
sector 5, Bucureşti, România

DISTRIBUITOR: Hiparion S.A.

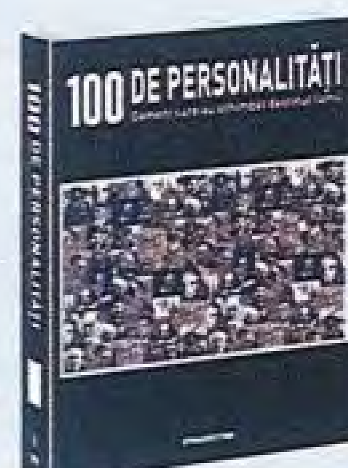
ISSN: 1791-0765

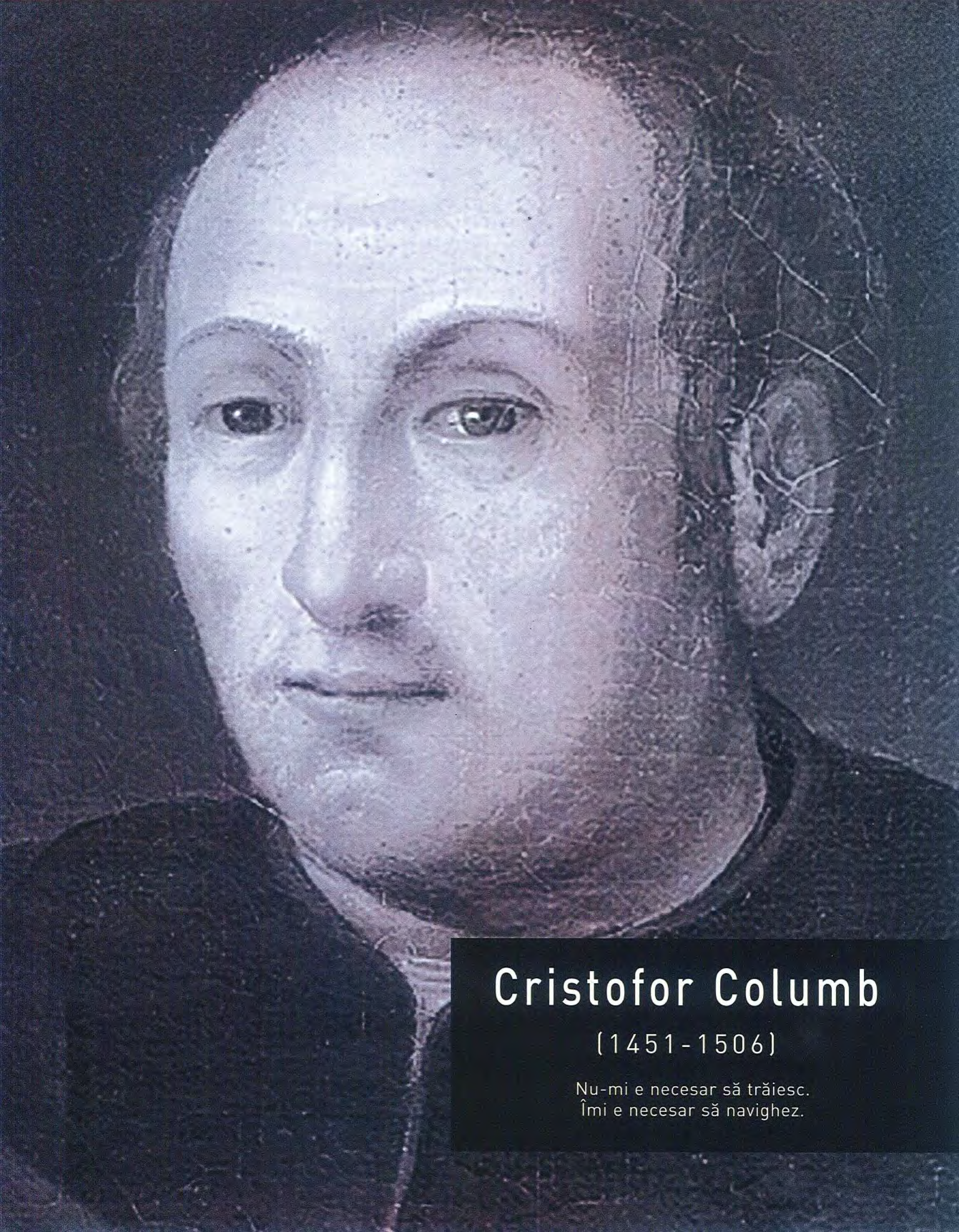
Fotografii: Uniphoto Press, De Agostini Picture Library

Preţul numerelor

Preţul primului număr: 2,99 LEI/14,50 MDL

Preţul celui de-al doilea număr şi al tuturor celorlalte numere: 5,99 LEI/29,99 MDL

Cristofor Columb
(1451-1506)
Nu-mi e necesar să trăiesc.
Îmi e necesar să navighez.

Cristofor Columb

Ce fel de viață a dus Columb?

PROLOG

În secolul al XV-lea, Europa se afla la apogeul erei moderne - Renașterea și Reforma. Era marea epocă a explorărilor. Obținerea de corăbii de la regii teritoriilor iberice - Spania și Portugalia - și navigarea în căutarea bogățiilor devenise un fel de serviciu național. În acel timp, singurul mod de-a ajunge în Asia era navigarea spre est.

În acea vreme, un bărbat pe nume Cristofor Columb căuta o cale de-a naviga spre teritoriul „Zipangu", despre care circulau tot felul de povești. Acest marinar, născut la Genova, a călătorit în Spania ca să folosească acea țară drept „bază de operațiuni". În 1492, el ajungea pe un nou continent. Totuși, această „descoperire" mare, dar neprevăzută, a însemnat cu totul altceva pentru populația nativă. Columb a făcut patru asemenea importante călătorii de descoperiri și, cu toate acestea, a sfârșit prin a fi degradat din rangul de amiral și arestat, murind apoi în obscuritate.

Deci, ce fel de viață a dus Columb?

TABEL CRONOLOGIC

Circa 330 î.Hr.	▯	Aristotel susține că Pământul este rotund
Circa 1100 d.Hr.	▯	Apariția corăbiilor
Circa 1299	▯	Marco Polo scrie I „l Milione"
1402	▯	Supușii lui Henric al III-lea de Castilia descoperă Insulele Canare
1451	▯	Se naște Cristofor Columb
1456	▯	Insulele Capului Verde sunt descoperite de un explorator italian
		Un marinar portughez traversează Ecuatorul
1471	▯	Paolo dal Pozzo Toscanelli termină de întocmit harta lumii
1476	▯	Probleme la Capul San Vincente
1477	▯	Este tipărită „Geographia" lui Ptolemeu
1481	▯	Ioan al II-lea se urcă pe tronul portughez
1482	▯	Diogo Cao explorează Congo
1485	▯	Columb își face propunerea către regele și regina Portugaliei
1488	▯	Audiența la regina Isabela
1888	▯	Descoperirea Capului Bunei Speranțe de către Diaz
1492	▯	Columb întreprinde prima călătorie
1494	▯	Tratatul de la Tordesillas
1495	▯	Prima revoltă colonială
1498	▯	Vasco da Gama sosește în India
1500	▯	Frații Columb sunt arestați
1501	▯	Columb publică „Cartea profeților"
1502	▯	Columb ridică pânzele, plecând în cea de-a patra călătorie
1504	▯	Regina Isabela moare
1506	▯	Columb moare la Valladolid
1507	▯	Martin Waldseemüller numește noul continent „America"
1522	▯	Magellan este primul explorator care reușește să facă înconjurul globului
1620	▯	Coloniștii de la bordul navei Mayflower debarcă pe continentul nord-american
1783	▯	Întemeierea Statelor Unite ale Americii

Pionierul care a deschis drumul spre un nou continent

Un tânăr născut în familia unui țesător de lână din Genova tânjea să navigheze pe ocean. La cincisprezece ani lucra deja pe o corabie și avea să fie implicat într-un naufragiu la vârsta de douăzeci și cinci. Mai târziu își va părăsi ținutul natal și va deveni marea celebritate a epocii descoperirilor, întreprinzând călătorii pentru Spania și Portugalia. Acest om a fost Cristofor Columb. El a fost perseverent în urmărirea visului său de a găsi o rută spre Indii, prin vest. Dar cum a ajuns să descopere un nou continent?

▲ Gravură în lemn din secolul al XVI-lea, reprezentându-l pe Columb. Prima biografie a lui Columb a fost scrisă de fiul său Fernando și publicată în 1571 la Veneția.

Fiul unui țesător de lână

Tânjind după mare

CRISTOFOR COLUMB a fost fiul țesătorului de lână Domenico Colombo și al soției sale Susanna, ea însăși soția unui țesător de lână, și s-a născut la Genova, Italia, în 1451 (cu toate că unii spun că ar fi fost în 1456).

Tatăl său era un comerciant care tocmea alți muncitori și era membru al unei breslei țesătorilor. Era de fapt unul dintre conducătorii breslei, cunoscut pentru popularitatea de care se bucura printre membrii acesteia. El eșuase în întreprinderi precum comerțul cu brânzeturi și vin, care nu făceau parte din domeniul său de activitate și, drept urmare, familia sa era destul de strâmtorată. Columb făcea parte dintr-o familie cu mai mulți copii, printre care Bianchinetta, care mai târziu avea să se ocupe și ea de negoțul cu brânzeturi, și Bartolomeo, care avea să i se alăture fratelui său mai mare în ultimele sale călătorii faimoase.

Columb a renunțat la școală de la o vârstă fragedă, pentru a sprijini afacerea familiei, dar tânjea să lucreze pe o corabie care să cutreiere mările. Genova prospera în acea vreme ca nod comercial în regiunea Mării Mediterane. Negustorii care aveau profituri mari de pe urma comerțului exterior

Gravură în culori înfățișând înfloritorul port al Genovei în secolul al XVI-lea. În acea vreme, Genova era o adevărată capitală comercială, rivalizând cu Veneția.

cumpărau corăbii și, împreună, creaseră o veritabilă flotă. Drept urmare, marinarii erau foarte căutați.

Astfel existau tot felul de ocazii pentru cei care voiau să devină marinari la Genova. Era ceva obișnuit pentru genovezi să-și rotunjească veniturile lucrând ca mateloți sau pescari și este de la sine înțeles că tinerii orașului erau familiarizați cu marea. Columb a crescut privind corăbiile și marinarii din alte țări cum veneau și plecau din port, încărcând și descărcând mărfuri. Columb a ieșit pentru prima oară pe mare la vârsta de zece ani; și-a însoțit tatăl într-o călătorie lungă pe lângă coastă, la bordul unei corăbii cu o încărcătură de lână.

Naufragiul care avea să-i schimbe destinul

Columb a devenit în mod oficial matelot la vârsta de cincisprezece ani. La douăzeci și unu, era în serviciul lui René d'Anjou. Într-o misiune pentru acesta, a ajutat la capturarea unei corăbii spaniole. René I era nepotul lui Ludovic al II-lea și a fost cunoscut sub numele de „bunul rege René". A ajuns pe tronul Napolelui în anul 1435.

La vârsta de douăzeci și cinci de ani, Columb era agent comercial pentru flota puternicelor familii genoveze de negustori Di Negro și Spinola. Acestea aveau să obțină un permis din partea autorităților de a captura vasele altor țări într-o afacere violentă, sinonimă cu pirateria. Era vorba despre corăbii ce veneau din Anglia și Portugalia. Dar, la rândul lor, au fost atacați de o flotă militară franceză, în Strâmtoarea Gibraltar. Asta pentru că ei navigau sub pavilionul Burgundiei, care era în acea vreme inamicul Franței. Bătălia a fost feroce, cu focuri de armă și de tun, durând o zi întreagă, iar până la căderea serii trei nave genoveze fuseseră scufundate. Nici pentru francezi lucrurile nu au mers foarte bine, pierzând și ei patru nave. Corabia la bordul căreia se afla Columb s-a numărat printre cele scufundate, Columb însuși fiind rănit și aruncat peste bord. S-a prins de o vâslă și a înotat cu disperare, ajungând în cele din urmă pe plaja din Lagos, Portugalia, aflată la șase mile depărtare. Acolo a fost salvat de niște pescari de prin partea locului.

Columb a avut mare noroc că pescarii din Lagos erau apropiați de tovarășii lor genovezi de pe mare. Când ei au aflat că fratele lui Columb, Bartolomeo, trăia la Lisabona, l-au dus într-un cartier al Lisabonei locuit de expatriați genovezi. Columb și-a regăsit fratele. Această reîntâlnire avea să fie un punct de răscruce în viața sa.

CLIPE PERSONALE

RĂDĂCINILE LUI COLUMB

Se știe despre Columb că a fost un marinar născut la Genova, dar unii spun că era de fapt descendentul unor evrei spanioli. Învățatul spaniol Garcia de la Riega a fost primul care a propus teoria despre originea evreiască a lui Columb. El s-a aplecat asupra unor documente vechi din secolul al XIV-lea și-a descoperit că doi fii, pe nume Cristofor și Bartolomeo, s-au născut într-o familie de evrei al cărui cap era Domingo Colon din regiunea Galicia, Spania. Familia pare să fi dispărut din scriptele spaniole în 1444, iar de la Riega a avansat ipoteza că acest lucru s-a datorat unor neplăceri cauzate de credința evreiască a familiei. El a concluzionat că familia se mutase la Genova, își ascunsese originea evreiască și adoptase numele de „Colombo" (varianta italiană a numelui latinizat popular „Columb").

Salvador de Madariaga, autorul unei biografii despre Columb, a înaintat ideea că acesta era un evreu spaniol pe baza faptului că vorbea limba spaniolă când s-a mutat în Spania. La fel, biograful Sara Liebovich afirmă și ea că era evreu, pe baza faptului că a folosit ebraica în unele scrisori.

Pentru propria semnătură, Columb folosea un model ciudat de caractere, triunghiular. Linia de jos poate fi citită „Cristoforus", dar interpretarea caracterelor de deasupra ei rămâne învăluită în mister. Unii consideră că are o anumită legătură cu practica mistică evreiască a Kabalei, ceea ce ar fi o nouă dovadă a originii evreiești a lui Columb.

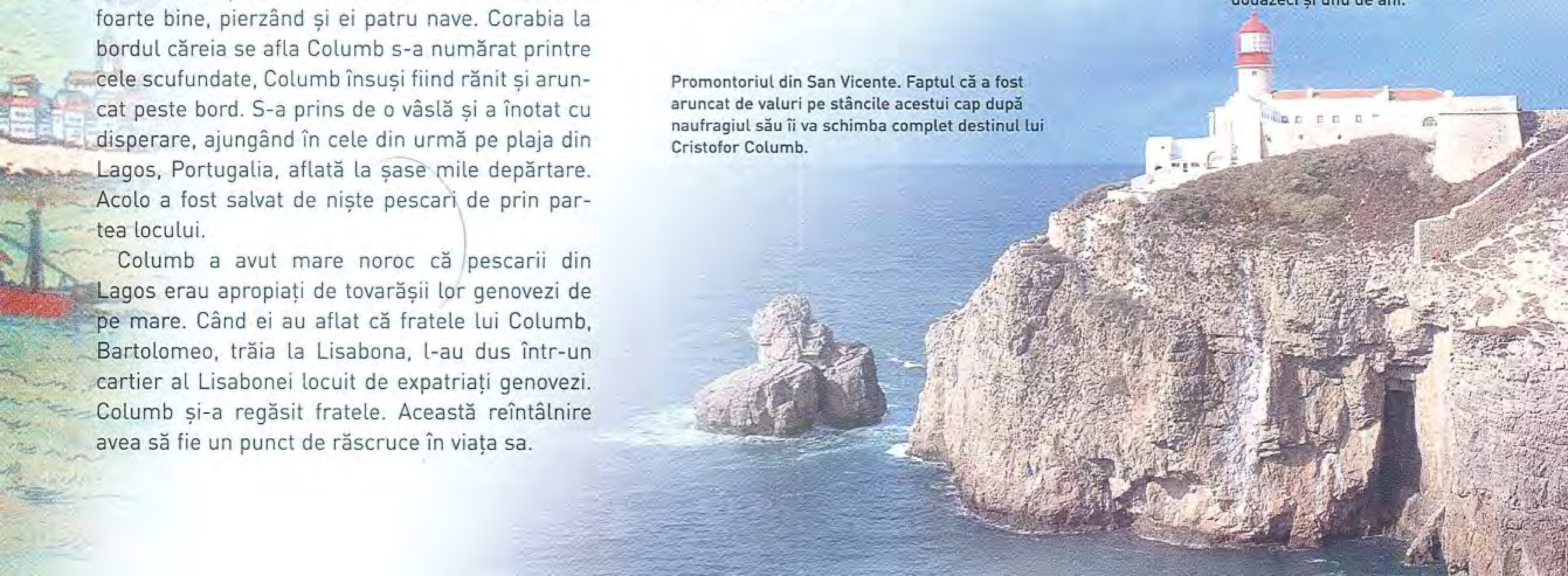
▲ Semnătura ciudată a lui Columb, cu modelul său triunghiular. Nimeni nu cunoaște semnificația sa nici până în prezent.

▲ În această pictură din secolul al XV-lea este înfățișat un țesător italian. Tatăl lui Columb era un țesător din Genova.

▲ Un portret al regelui René de Anjou de la Luvru. Se spune că Cristofor Columb a fost în slujba sa timp de aproape patru ani, începând de la vârsta de douăzeci și unu de ani.

Promontoriul din San Vicente. Faptul că a fost aruncat de valuri pe stâncile acestui cap după naufragiul său îi va schimba complet destinul lui Cristofor Columb.

Conducătorul unui birou de cartografiere maritimă

Prima sa întâlnire cu teoria unei rute vestice

FRATELE LUI COLUMB, Bartolomeo, făcea parte dintr-o organizație alcătuită din genovezii care trăiau la Lisabona și lucra într-un birou de cartografiere maritimă. El l-a inițiat pe fratele său Cristofor în arta realizării de hărți hidrografice. Columb nu fusese aproape deloc la școală, dar în anii lungi petrecuți pe mare, devenise priceput la întocmirea hărților maritime. În cele din urmă, el și fratele său aveau să ajungă să conducă împreună afacerea de cartografiere.

În acele timpuri, mulți marinari și negustori din regiunea Mării Mediterane aspirau să ajungă în Portugalia. La porunca prințului Henric Navigatorul, a fost construită o bază de servicii de informații marinei la Capul San Vicente; aceasta a fost de mare ajutor tuturor marinarilor și negustorilor care călătoreau din Oceanul Atlantic spre regiunea Mării Mediterane. Datorită politicii sale maritime, Portugalia a reușit să dobândească multe colonii, precum Insulele Azore și Madeira, împreună cu sume uriașe de bani, cantități mari de mirodenii și numeroși sclavi. Marinarii portughezi aveau o nouă țintă: să navigheze în jurul Africii până departe, în India. Regele Ioan al II-lea a adunat laolaltă astronomii și matematicienii, pentru a studia diverse teorii despre lume. S-a iscat o dezbatere însuflețită privind găsirea unei noi rute de călătorie spre Orient. În timp ce lucra în calitate de cartograf, Columb a început să studieze cele mai noi descoperiri din astronomie și navigație.

În anul 1474, pe lângă faptul că întocmise o hartă a lumii, italianul Toscanelli a avansat și teoria sa că s-ar putea ajunge mai repede în India navigând spre vest, în loc să se urmeze ruta estică. Această teorie era susținută de proclamațiile precedente ale lui Aristotel și ale altora, iar lui Columb i s-a părut interesantă. De asemenea, ținutul Zipangu, despre care Columb citise în scrierile lui Marco Polo, era de asemenea desenat pe harta lui Toscanelli. O rută către Indii prin vest însemna de asemenea o rută vestică spre Zipangu. Columb a început să-și perfecționeze abilitățile de navigator luând parte la diverse călătorii nautice în Atlanticul de nord și chiar la unele călătorii la sud de Ecuator.

Columb s-a căsătorit cu Filipa Moniz Perestrello când avea douăzeci și opt de ani. Filipa era fiica unui guvernator al Insulelor Madeira și nepoată a prințului Henric Navigatorul. La prima vedere, cei doi păreau să vină din două lumi complet diferite, dar în realitate, cartografii aveau în acea epocă o condiție socială foarte bună și un venit substanțial. După căsătoria lor, Columb a examinat unele hărți și jurnale de navigație care fuseseră transmise în familia soției de-a lungul generațiilor. Se crede că visul lui Columb de a găsi o nouă rută vestică a început să se contureze în acei ani.

Columb a devenit căpitanul unui vas comercial la vârsta de treizeci și doi de ani. Acumulase atâta experiență ca navigator, încât acum putea determina poziția corabiei observând corpurile cerești.

▲ Un portret al lui Bartolomeo, desenat în 1890. Împreună cu fratele său, Bartolomeo conducea un birou de desenare a hărților de navigație.

▼ Tablou din secolul al XIX-lea, înfățișându-l pe Columb studiind o nouă rută vestică. Interacțiunea sa cu diverși cărturari l-a făcut din ce în ce mai sigur în legătură cu șansele de succes ale planului său.

Lisabona zilelor noastre. Columb a trăit în acest oraș portuar timp de nouă ani, începând din 1476.

Experiențele sale de până atunci îl făcuseră să fie sigur că afirmațiile astronomului Farghani, din secolul al IX-lea, erau corecte. Totuși, Columb a subestimat suprafața Asiei și, când a încercat să calculeze dimensiunile Pământului, a greșit substanțial. Columb a calculat că Pământul era mult mai mic decât în realitate.

Columb nu și-a dat seama de greșeala sa. El era sigur că pe baza calculelor sale era pe deplin posibil să ajungă în Asia navigând spre vest. Columb a primit o scrisoare de susținere din partea lui Toscanelli însuși și s-a hotărât să-și îndeplinească în sfârșit planul.

În acea vreme, mulți credeau că India, pentru ei centrul Asiei, era un loc unde puteau fi găsite mari comori. În același timp, termenul „Indiile" desemna o regiune vastă, ce cuprindea nu doar statul indian din zilele noastre, ci și China și Siberia. Columb a considerat că aventura sa de-a găsi o rută vestică avea faciliteze navigarea spre „Indii". Planul său necesita mulți bani pentru a deveni realitate. Ca să obțină aceste fonduri, Columb a apelat la regele Ioan al II-lea de Portugalia.

Ioan al II-lea era nepotul prințului Henric Navigatorul și manifesta el însuși un interes extraordinar pentru călătoriile pe ocean, dar nu a avut încredere în Columb când acesta a afirmat că voia să ajungă în Zipangu. Henric a considerat că suma cerută de Columb era prea mare și a refuzat să-l ajute. Columb nu voia să renunțe, așa că a făcut o nouă solicitare, dar a fost refuzat încă o dată.

Noi legături

Când a murit soția sa Filipa, în 1485, Columb l-a luat pe unicul lor fiu, Diego, și a plecat să locuiască la cumnata sa în Huelva, Spania. Prin aceasta, Columb l-a cunoscut pe părintele Juan Perez de la Mănăstirea La Rabida, instituție căreia Columb i-a încredințat educația fiului său. Prin Perez, Columb a fost prezentat stareţului mănăstirii, Părintele Antonio de Marchena. Mai târziu, a făcut cunoștință cu cei care conduceau regiunea, Ducele de Medina Sedonia și Ducele de Medina Celi, Don Luis de la Cerda. Columb a intrat repede în grațiile acestor noi cunoștințe. Ducele de Medina Celi avea corăbii pregătite pentru o călătorie prin vest spre India, dar acest plan a ajuns într-un impas. În cele din urmă, Columb și-a folosit noile legături pentru a ajunge unde voia. Relația sa cu ducii menționați i-a permis să-l cunoască pe Pedro Gonzales de Mendoza, Marele Cardinal al Spaniei, iar prin acesta a reușit să obțină o audiență la conducătorii Spaniei, Regina Isabela și Regele Ferdinand.

▲ Columb expunând la Mănăstirea La Rabida visul său privind o nouă rută vestică spre Asia. Acest vis a ajuns mult mai aproape de împlinire atunci când Columb l-a cunoscut pe Părintele Antonio de Marchena, stareţul mănăstirii.

▶ Străzile Florenței cu frumoasele lor acoperișuri de ceramică roșie.

Din culise

RENAŞTEREA ŞI EPOCA EXPLORĂRILOR

În secolul al XIII-lea, națiunile din Europa erau cuprinse de haosul războiului. În același timp, oameni de pe întreg continentul sufereau de pe urma ciumei negre și o treime din populația Europei avea să moară din cauza ei. Poate ca o reacție la toate acestea, oamenii au reînceput să-și manifeste interesul față de științele umaniste. Noua clasă dominantă din importantul centru comercial al Florenței, Italia, considera perioada clasică greco-romană, în care științele umaniste înfloriseră, ca o epocă ideală, și astfel a luat ființă un curent de redeșteptare a umanismului lumii clasice. Renașterea începuse.

Această mișcare a prosperat și s-a răspândit în toate orașele Italiei, extinzându-se, în cele din urmă, în Europa aflată la nord de Alpi. Au apărut mulți artiști mari, printre care Michelangelo, Rafael și Leonardo da Vinci, un om cu interese foarte diverse, de la pictură, arhitectură și muzică, la geometrie, inginerie și anatomie. Tehnicile fundamentale ale picturii moderne, precum perspectiva, au fost desăvârșite în acea vreme.

Datorită marelui patronaj financiar exercitat de familia de Medici din Florența, de Papa Iulius al II-lea și de alții asemenea, au fost înălțate numeroase clădiri construite în ceea ce acum este considerat a fi un stil de arhitectură distinct – cel renascentist. Avântul Renașterii s-a extins, de asemenea, în alte domenii: învățământ, astronomie, matematică și literatură, care au progresat foarte mult în acea epocă. Observarea aștrilor se practica din cele mai vechi timpuri, dar, odată cu noile descoperiri științifice din perioada Renașterii, astronomia a luat un avânt deosebit. Dezvoltarea instrumentelor folosite pentru observațiile astronomice a deschis calea explorărilor, dar și teoriei lui Copernic privind mișcarea corpurilor cerești.

Sfârșitul de secol XV marchează începutul epocii marilor descoperiri.

Realizarea călătoriei plănuite

▲ Pictură din secolul al XIX-lea de Henry Nelson, înfățișându-l pe Columb și audiența sa la Ferdinand și Isabela. Columb era elocvent și știa cum să-și scoată meritele în evidență.

O audiență la regele Spaniei

Columb a primit permisiunea unei audiențe la Regina Isabela și Regele Ferdinand ai Spaniei în 1486. Națiunile iberice ale Castiliei și Aragonului fuseseră unite prin căsătoria dintre Ferdinand, conducătorul Castiliei, și Isabela, cea de-a doua regină din Aragon. Când Columb i-a întâlnit, ei au arătat un anumit interes pentru călătoria acestuia spre vest, dar Ferdinand acordase prioritate supunerii ținutului Granada de la capătul de sud al Peninsulei Iberice, astfel încât Isabela a fost cea care s-a preocupat cel mai mult de propunerea lui Columb.

De la sfârșitul unui război între Spania și Portugalia, pentru drepturile de a face comerț pe coasta Africii, în 1486, Castilia se retrăsese din zona de coastă a Africii. În cazul în care Columb reușea să descopere o cale de a ajunge în Asia navigând spre vest fără a trebui să ocolească Africa, acesta ar fi fost un avantaj prețios pentru Castilia. De asemenea, creștin fervent, Columb i-a explicat Isabelei, care era în război cu musulmanii din Granada, că, în cazul în care descoperea o rută spre Asia, imensele bogății astfel dobândite aveau să ajute Spaniei să strângă o mare armată creștină, pentru a recuceri Ierusalimul de la musulmani.

Isabela și Ferdinand l-au luat pe Columb în slujba lor și au înaintat planul călătoriei sale unei comisii de sfătuitori, care să-l analizeze. Printre membrii comisiei se aflau astronomi, navigatori și geografi. Comisia s-a pronunțat împotriva planului lui Columb.

Existența ținutului Zipangu, descris doar în operele lui Marco Polo, era considerată îndoielnică, iar comisia a declarat calculele latitudinale ale lui Columb drept lipsite de credibilitate. Un membru al clerului din comisie a fost deosebit de critic la adresa lui Columb, afirmând că era un păcat să mergi dincolo de capătul Pământului, recomandând chiar ca navigatorul să fie judecat pentru erezie. Pretențiile lui Columb de a fi numit „Mare Amiral al oceanului", de a fi făcut guvernator al tuturor teritoriilor pe care urma să le descopere și de a primi o parte din câștigurile rezultate din aventura sa au fost considerate exorbitante.

Norocul se schimbă

Planul lui Columb fusese respins de comisia de sfetnici a reginei, așa că a fost nevoit să se îndrepte spre alte personalități, încercând să le atragă de partea sa. Columb i-a cerut încă odată sprijinul lui Ioan al II-lea al Portugaliei, dar acesta a considerat din nou că o asemenea călătorie nu era necesară pentru Portugalia. Bartolomeo Diaz tocmai înconjurase cu succes Capul Bunei Speranțe, iar Ioan al II-lea considera că nu este nevoie să se găsească o altă rută spre Asia, când Portugalia deja avea una foarte bună care ocolea Africa.

În schimb, Regina Isabela încă mai era interesată de Columb și de ideea sa, pe care a supus-o încă o dată comisiei de sfătuitori în 1491. A fost din nou respinsă.

Între timp, Columb l-a trimis pe fratele său Bartolomeo la regele Carol al VIII-lea al Franței, pentru a-l convinge pe monarh să finanțeze călătoria propusă. Sora regelui se arătase interesată de ideea lansată de Columb, dar, în cele din urmă, a fost refuzat și de francezi.

▼ Isabela a urcat pe tronul Castiliei în 1474.

◄ Ferdinand s-a căsătorit cu Isabela în 1469 și a urcat pe tronul Aragonului în 1479.

Omul-cheie

REGINA ISABELA

Când Columb a trimis vestea că descoperise ținutul San Salvador, nimeni nu s-a bucurat mai mult decât Regina Isabela. În Contractul de la Santa Fe din 1492, Isabela îi acordase lui Columb numeroase drepturi speciale și privilegii.

Isabela era fiica lui Ioan al II-lea (care domnise între anii 1406-1454). În 1469, ea s-a căsătorit cu Ferdinand, prințul de Aragon. A devenit Regina Isabela I de Castilia în 1474. După moartea tatălui soțului ei, în 1479, acesta a devenit Regele Ferdinand al V-lea de Aragon. Astfel s-a născut marea națiune a Spaniei, alcătuită din cele două regate - Castilia și Aragon, unite prin căsătorie. Cei doi soți erau amândoi catolici și, împreună, au zdrobit rezistența Granadei, ultima fortăreață maură din Iberia, în 1492, încheind campania cunoscută sub numele de „Reconquista" („Recucerirea").

Isabela era o susținătoare activă a descoperirii de noi colonii pentru Spania. Cu toate acestea, caracterul ei avea și o altă latură - cea liberală. De exemplu, ea s-a opus luării în sclavie a populației native din Lumea Nouă. De asemenea, a dat decrete prin care abolea munca forțată în Spania.

Isabela l-a susținut mereu pe Columb. El i-a răspuns în același mod, asigurându-se că gestionează cum se cuvine fondurile primite de la ea. Fără sprijinul Isabelei, Columb poate că nu și-ar fi putut împlini visele.

În 1492, regele Ferdinand a reușit, în sfârșit, să răstoarne cârmuirea Granadei. Spania era acum unită ca stat catolic sub domnia lui Ferdinand și a Isabelei. După căderea Granadei, Columb a obținut o altă audiență la cei doi monarhi și le-a explicat necesitatea de a-i finanța călătoria, dar comisia de sfătuitori i-a respins planul pentru a treia oară. Columb a părăsit din nou Spania.

Totuși, norocul său avea să se schimbe brusc. A găsit un aliat în persoana trezorierului regal, care a susținut că această călătorie ar aduce mari avantaje Spaniei. Acesta a promis să contribuie la finanțarea călătoriei. Ferdinand și Isabela au fost în sfârșit de acord să-l susțină pe Columb.

Așa cum ceruse Columb, încheierea cu succes a misiunii sale avea să-i aducă acordarea unui titlu nobiliar și numirea în funcția de guvernator al noilor teritorii descoperite. Conform contractului din Santa Fe, întocmit de Columb, Ferdinand și Isabela în 1492, el avea să devină stăpânul tuturor insulelor pe care urma să le descopere. Planurile lui Columb deveneau în sfârșit realitate.

Versiune diferită

IUBITA CARE N-AVEA SĂ DEVINĂ NICIODATĂ SOȚIA SA

Înainte de audiența regală din 1492, lui Columb i s-a născut un alt fiu, în 1488. Columb se îndrăgostise de o femeie din Cordoba, pe nume Beatrice Enriquez de Harana. A avut cu ea un fiu pe care l-a botezat Ferdinand. Cu toate acestea, Columb nu s-a căsătorit niciodată cu Beatrice. Se crede că diferența de clasă socială și economică a fost cel mai mare obstacol în calea căsătoriei lor, dar Columb a continuat să mențină relația cu familia ei; fratele ei, Pedro, și o altă rudă, Diego, aveau să ia parte la călătoriile sale.

▸ O ilustrație dintr-o carte din secolul al XIX-lea înfățișând-o pe Beatrice, iubita lui Columb.

◂ Ferdinand, fiul lui Beatrice Enriquez de Harana și al lui Columb, avea să scrie mai târziu o biografie a tatălui său.

Un trimis al regelui îi înmânează o scrisoare lui Columb când acesta pleacă din Spania, în această ilustrație din anii 1870.

Spre India

Prima călătorie

Columb era acum amiral, cu binecuvântarea lui Ferdinand și a Isabelei. Pregătirile de călătorie au durat patru luni. Finanțarea călătoriei avea să cadă în mare măsură în sarcina trezorierului care susținuse atât de mult planul lui Columb. Ca să strângă marinarii de care avea nevoie pentru călătorie, Columb s-a bazat pe eforturile fraților Pinzon, care erau și căpitanii corăbiilor. Cei din familia Pinzon erau comercianți influenți din Palos de la Frontera, fapt care îi recomanda pentru această călătorie.

Columb a primit de la Isabela două corăbii, Nina și Pinta. Nava amiral a lui Columb avea să fie o a treia corabie, Santa Maria. Aceasta îi aparținea prietenului său, Juan de la Cosa. Totuși, nici una dintre aceste corăbii nu fusese construită pentru călătorii lungi pe ocean.

Columb avea acum toate fondurile, corăbiile și marinarii de care avea nevoie. A ridicat ancora din portul Palos de la Frontera pe 3 august 1492. Avea un echipaj de aproximativ o sută de oameni. Pe 9 august, corăbiile au făcut escală în Insulele Canare pentru reparații și provizii, până la data de 6 septembrie. Totul a decurs normal cât timp cele trei vase au fost purtate spre vest de alizeu.

Cu toate acestea, corăbiile s-au împotmolit în alge, în Marea Sargaselor. Marinarii erau îngrijorați. Mai târziu, pe 24 septembrie, unii dintre ei s-au entuziasmat, confundând niște nori de la orizont cu uscatul. Ceea ce înrăutățea și mai mult situația era faptul că marinarilor spanioli nu le plăcea ideea de a fi în subordinea unui căpitan genovez. Apoi, pe 6 octombrie, Columb s-a certat cu frații Pinzon, ceea ce a deteriorat relațiile dintre ei. Aceștia voiau să schimbe cursul și se considerau îndreptățiți datărită experienței lor pe mare, dar Columb nu voia să audă de așa ceva. În cele din urmă, Columb s-a răzgândit, după ce a observat direcția de zbor a unor păsări. Pe 12 octombrie, un marinar pe nume Rodrigo de Triana a strigat „Pământ!". Columb și oamenii lui ajunseseră pe insulele Bahamas, nedescoperite până atunci.

▸ Columb ajunge în Bahamas pe 12 octombrie 1492. El a denumit insula pe care a debarcat San Salvador.

▸ Santa Maria părăsind portul Palos de la Frontera pe 3 august 1492.

Descoperirea Lumii Noi

Columb a debarcat pe o insulă, denumită Guanahani de populația din partea locului. Băștinașii se adunaseră ca să privească spectacolul corăbiilor uriașe ce ancorau lângă insulă, ceva ce nu mai văzuseră niciodată. Columb i-a numit pe acești băștinași „indieni", și a crezut că insula era o parte izolată din Zipangu.

Oamenii pe care-i numise „indieni" erau din tribul Taino. Nu purtau haine și își pictau trupurile. Armele lor constau din bețe și sulițe. Totuși, ceea ce li s-a părut cel mai curios despre băștinași lui Columb și oamenilor săi a fost să vadă că aceștia purtau podoabe de aur. Columb a aflat de la băștinași că în acest ținut nou putea găsi și mai mult aur.

Columb a fost condus într-un tur al insulei de către șase băștinași. Totuși, n-a găsit nicăieri cantități mari de aur. Cei din tribul Taino îi spuseră că, dacă se va îndrepta spre sud, va putea găsi sursa aurului în ținutul numit Cuba. Columb a ajuns acolo pe 28 octombrie. Columb credea cu tărie că, de fapt, Cuba era Zipangu. El se gândea că, probabil, China

▾ O imagine a lui Columb și a primei sale întâlniri cu băștinașii. Tribul întâlnit, Taino, era alcătuit din oameni foarte ospitalieri, care nu purtau deloc haine.

nu era prea departe și a trimis un grup să exploreze teritoriul. Unul dintre oameni știa mai multe limbi străine, ceea ce ar fi putut facilita comunicarea între ei și chinezi. Totuși, grupul n-a găsit niciun chinez. Singurul mare succes al efortului lor a fost descoperirea tutunului.

Columb a debarcat apoi pe insula Haiti. Guacanargi, șeful populației indigene, l-a primit pe Columb cu daruri. Printre acestea se aflau și podoabe de aur. Columb reușise, în sfârșit, să pună mâna pe o cantitate substanțială de aur.

Columb a avut parte de un Crăciun cumplit la două luni după ce descoperise noile teritorii. Pe 24 decembrie, corabia Santa Maria a eșuat și nu a mai putut fi repusă pe mare. Columb a fost nevoit să-și abandoneze corabia și să se întoarcă acasă cu oamenii săi la bordul celorlalte nave. A lăsat în urmă treizeci și nouă de oameni care urmau să întemeieze o colonie în noul teritoriu.

Columb s-a întors în Spania, plecând pe 4 ianuarie anul următor. Totuși, călătoria înapoi a fost una foarte dificilă, din cauza furtunilor. Columb a făcut escală la Lisabona, Portugalia, pentru a-și repara corăbiile avariate. Regele Ioan al II-lea al Portugaliei știa despre descoperirea lui Columb și l-a chemat la curte. Columb a fost dezamăgit de atitudinea regelui. Ioan al II-lea vedea descoperirile făcute de Columb ca pe un nou teritoriu portughez. Columb a părăsit Lisabona și și-a făcut intrarea triumfală în portul Palos de Frontera pe 15 martie.

Columb a simțit că trebuia să arate ceva care să demonstreze succesul călătoriei. S-a înfățișat înaintea regilor Ferdinand și Isabela la Barcelona, purtând podoabele de aur pe care le primise de la băștinașii noilor teritorii. Columb era însoțit de șase indieni care veniseră cu el în Europa. Ferdinand și Isabela l-au întâmpinat pe Columb cu mult fast, iar vestea succesului călătoriei sale s-a răspândit în toată Europa. Spania i-a comunicat răspicat Portugaliei că noile pământuri descoperite erau teritorii spaniole.

▲ Columb s-a prezentat în fața lui Ferdinand și a Isabelei pe 15 martie 1493, la întoarcerea în Spania.

Versiune diferită

COLUMB ȘI OUL

Nimeni nu-și imaginase că această călătorie spre vest va duce la descoperirea unui nou continent. Când Columb s-a întors din prima călătorie, unii l-au criticat că nu descoperise nimic remarcabil.

Columb i-a întrebat pe aceștia dacă ar putea face un ou să stea în echilibru pe verticală. Toți au replicat că era ușor, dar nimeni n-a reușit s-o facă.

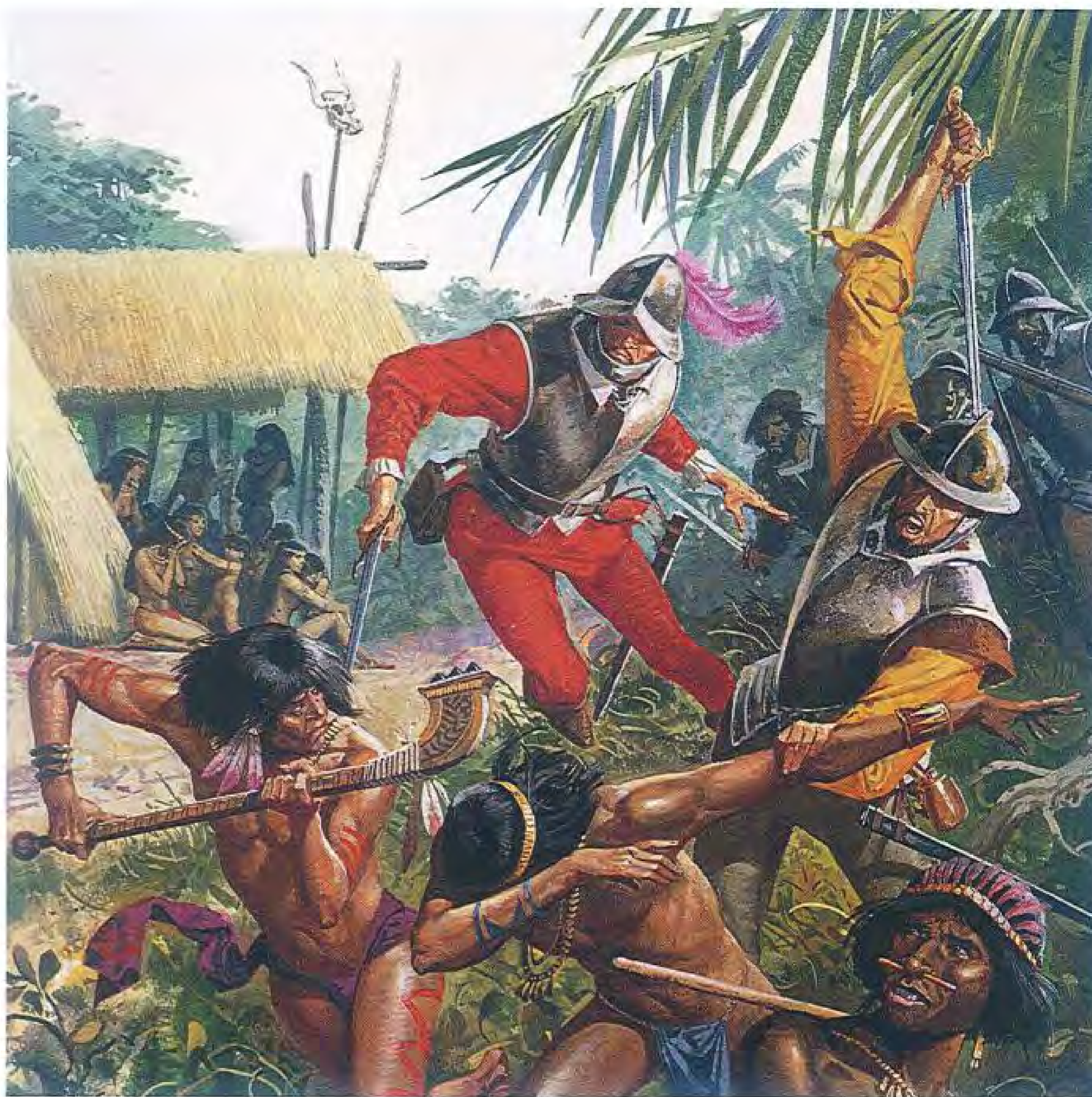
Columb a luat atunci un ou fiert tare și i-a lovit fundul de masă, făcându-l să stea drept. Ceilalți au obiectat că sarcina era simplă dacă asemenea rezolvare era permisă, la care Columb a replicat întrebându-i de ce nu găsiseră ei acea metodă. A adăugat și că diferența consta în faptul că el făcuse ceea ce alții ar fi putut de asemenea să facă, dar n-au încercat.

Acest episod este renumit ca un exemplu al modului în care Columb a arătat că oamenii erau orbiți de simțul realității. Unii consideră însă că povestea nu este autentică. Potrivit lui Voltaire, era de fapt o poveste mai veche, care i-a fost atribuită ulterior lui Columb.

▲ O ilustrație a incidentului cu Columb și oul. Povestea s-a răspândit după ce a apărut în „Istoria Lumii Noi", publicată de Girolamo Benzoni în 1565.

Descoperire sau invazie?

▲ O ilustrație dintr-o carte din secolul al XVI-lea, înfățișând indieni obligați să strângă aur pentru europeni.

Tulburări în Lumea Nouă

FERDINAND ȘI ISABELA au fost foarte impresionați de succesul călătoriei lui Columb și au făcut aranjamentele pentru o a doua călătorie. Aceasta trebuia făcută în grabă, înainte ca alte țări să trimită corăbii în Lumea Nouă. Era de asemenea necesar să ajungă forțe armate în noile teritorii, înainte ca Regele Ioan al II-lea al Portugaliei să le acapareze. Disputa dintre Spania și Portugalia a fost rezolvată prin Tratatul de la Tordesillas. Acest tratat împărțea Lumea Nouă între Spania și Portugalia de-a lungul unui meridian stabilit de ambele țări.

Datorită succesului primei călătorii, în cea de-a doua s-a investit mult mai mult. De data asta, aveau să plece șaptesprezece corăbii și două mii de marinari. Pe lângă hrana pentru marinari, corăbiile aveau să transporte vite și câini de vânătoare. Călătoria a decurs fără probleme și a fost nevoie de numai douăzeci de zile pentru ca vasele să ajungă în Bahamas, după ce au părăsit Insulele Canare. Columb a navigat pe lângă Antile și a dat teritoriilor pe care le descoperea denumiri occidentale.

Columb a ajuns în La Navidad, colonia pe care o lăsase în urmă, pe 27 noiembrie, însă numai pentru a descoperi că aceasta fusese distrusă. Coloniștii le ceruseră aur băștinașilor Taino, iar lupta care a urmat a dus la nimicirea coloniei.

Columb a navigat apoi spre Hispaniola și a întemeiat colonia La Isabela. Și-a pus oamenii să construiască un fort într-o vale din interiorul uscatului. Columb le-a lăsat oamenilor săi instrucțiuni să nu jefuiască.

Totuși, oamenii săi aveau să-și folosească așezarea ca pe o bază din care să-i jefuiască în permanență pe băștinași. Columb era prea preocupat de marea sa descoperire ca să-și țină oamenii sub control.

▲ O ilustrație dintr-o carte din secolul al XVI-lea, înfățișându-i pe indienii Carib practicând canibalismul. Spectacolul canibalismului avea să-i îngrozească pe europeni.

Versiune diferită

IADUL DE PE HISPANIOLA

Cârmuirea spaniolă a insulei Hispaniola a fost inumană. Spaniolii aveau să atace așezările băștinașilor, furându-le aurul și hrana. Trimisul spaniol Torres a luat prizonieri 1500 de băștinași și pe 500 dintre ei i-a forțat să muncească ca sclavi pe corăbiile lui. 200 dintre ei au murit cât timp corăbiile încă se mai aflau în larg. Restul s-au îmbolnăvit și au murit după întoarcerea corăbiilor în Spania.

Indienii au încheiat alianțe între ei ca să se apere de invadatorii spanioli. Băștinașii aliați au purtat prima luptă împotriva spaniolilor în martie 1495, dar au fost învinși și au suferit pierderi teribile.

Columb le-a ordonat băștinașilor să strângă aur pentru el. După ce băștinașii i-au dat tot aurul pe care-l strânseseră, li s-a spus să adune nisip aurifer. Când unii încercau să fugă, erau prinși cu ajutorul câinilor de vânătoare și forțați să se întoarcă la muncă. Mulți au murit din cauza suferințelor îndurate în acest mediu de lucru plin de cruzime. Unii s-au sinucis luând otravă.

În 1492, pe insula Hispaniola trăiau 250.000 de băștinași, dar până în 1508 numărul lor fusese redus la 60.000. Cincizeci de ani mai târziu, mai rămăseseră numai 500. Cârmuirea plină de cruzime din Hispaniola după descoperirea sa de către Columb avea să fie reprodusă de europeni peste tot în Lumea Nouă în anii ce aveau să vină.

◄ O gravură din secolul al XVI-lea înfățișându-i pe indienii care se revoltau. Populația indigenă a înfruntat conducerea crudă a cuceritorilor lor spanioli.

Columb a lăsat „La Isabela" sub controlul unei comisii ce-l includea pe fratele său Diego, și a pornit cu trei corăbii într-o expediție spre Cuba. A vizitat multe insule, printre care și Jamaica. Columb credea cu tărie că Jamaica era o peninsulă, care avansa în mare din teritoriile de uscat ale Chinei și că se putea ajunge în China îndreptându-se spre nord.

Columb s-a întors în „La Isabela" pe 29 septembrie. Fratele său Bartolomeo era în Franța când a aflat vestea succesului primei călătorii. L-a căutat în Spania, dar Columb plecase deja în cea de-a doua călătorie. Fratele său s-a urcat la bordul unei corăbii care ducea provizii în „La Isabela" și s-a reîntâlnit astfel cu fratele său.

Tragedia băştinaşilor

În timp ce Columb era preocupat de descoperirea sa, spaniolii continuau jafurile. Era deja prea târziu ca să-i oprească. Columb a fost nevoit să se afle în primele rânduri ale luptei împotriva indienilor, pentru ca oamenii săi să nu se revolte.

În martie 1495, Bartolomeo Columb și alți câțiva oameni înarmați cu arme de foc au luat prizonieri câteva sute de băștinași și i-au forțat să devină sclavi. Indienii s-au unit și au luptat împotriva spaniolilor în Bătălia de la Vega Real, dar au fost nimiciți. Indienii care au scăpat au încercat să-i atace pe spanioli în ambuscade, făcând numeroase victime. Spaniolii au reacționat tratându-i cu și mai multă cruzime pe indienii transformați în sclavi.

Spaniolii voiau aur, dar au pus mâna pe foarte puțin. Columb le-a cerut aur șefilor de trib indieni, dar aceștia n-au reușit să-i procure cantitățile necesare. Băștinașii din Hispaniola nu puteau egala tehnologia superioară a spaniolilor. Situația era înrăutățită și de faptul că nu aveau niciun fel de imunitate la bolile purtate de spanioli. În doar doi ani, populația indigenă a fost redusă la o treime.

În timpul acestor necazuri, unii dintre subordonații lui Columb s-au întors în Spania. Ei s-au plâns regelui, care a trimis un investigator care să cerceteze situația.

În octombrie 1495, investigatorul a debarcat pe „La Isabela". Pentru a risipi orice îngrijorare pe care ar fi putut-o nutri Isabela și Ferdinand, Columb s-a întors în Spania. Regii erau mulțumiți de el, căci descoperise pentru ei noi teritorii și i-au acordat un rang nobiliar și multe privilegii speciale.

▲ O acuarelă zugrăvind jaful spaniolilor. Spaniolii îi tratau pe băștinași cu cruzime, prădându-i și omorându-i peste tot în Lumea Nouă.

▲ Biroul administrației din Dominica într-o gravură din secolul al XVI-lea, executată la cererea guvernatorului insulei. Dominica a fost descoperită în a doua călătorie a lui Columb.

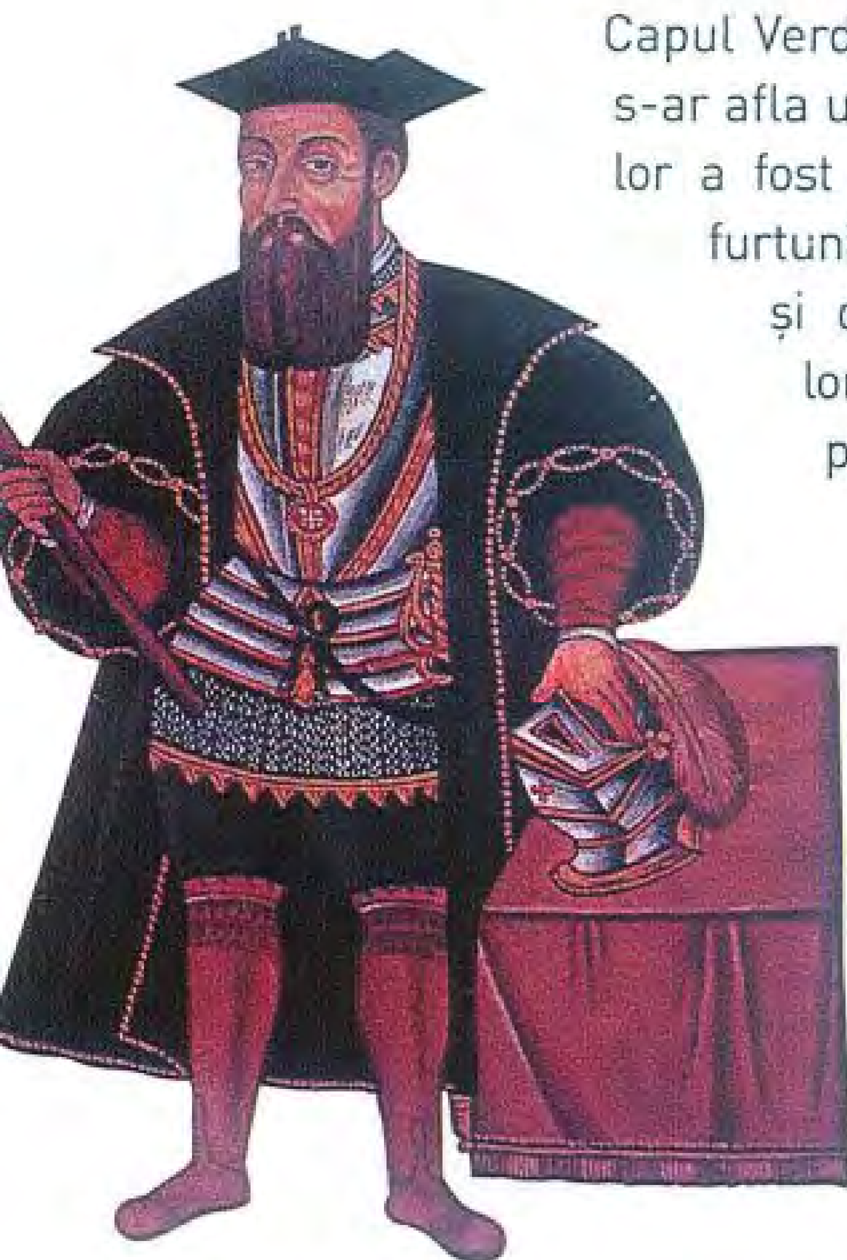
Eroul în declin

„Descoperirea" unui continent

PLANURILE LUI COLUMB pentru o a treia călătorie s-au împotmolit din cauza problemelor financiare pe care le avea Spania în acea vreme. De asemenea, mulți aveau îndoieli în privința succesului celei de-a doua călătorii.

Între timp, Portugalia îl trimisese pe Vasco Da Gama să navigheze spre India în 1497. Da Gama a navigat spre sud și a căutat o rută spre India urmând coasta Africii. El a trecut de Capul Bunei Speranțe și s-a îndreptat din nou spre nord de-a lungul coastei Africii, reușind să ajungă în Calcutta, India. S-a întors în Portugalia în 1499.

Columb avea un simț ascuțit al rivalității și a fost foarte supărat când a aflat de plecarea lui Da Gama spre India. Aranjamentele pentru o a treia călătorie au fost făcute în cele din urmă în 1498 și, cu o flotă de șase corăbii, Columb a ridicat din nou pânzele. Cele șase corăbii au urmat aceeași rută până la Insulele Canare, unde trei dintre ele, sub comanda lui Columb, s-au îndreptat spre vest de Capul Verde, unde se zvonea că s-ar afla un continent. Călătoria lor a fost însă îngreunată de o furtună de durată, precum și de putrezirea proviziilor din cauza căldurii tropicale. Columb nu s-a lăsat descurajat. A modificat cursul și s-a îndreptat spre nord. Dacă ar fi continuat în acea direcție, ar fi ajuns pe continentul nord-american. Pe drum, a descoperit o insulă pe care a denumit-o Trinidad. Băștinașii din Trinidad au reacționat cu ostilitate la apariția corăbiilor spaniole și le-au atacat cu arcuri și săgeți. Spaniolii au navigat prin apele dintre Trinidad și Venezuela, dar vasele lor au fost azvârlite de colo-colo de valurile turbulente ale strâmtorii. În cele din urmă, corăbiile lui Columb au ajuns la adăpost. Columb credea că ținutul care i se întindea acum înaintea ochilor nu era o insulă, ci un continent. Totuși, nu se știe din ce motiv, în loc să exploreze noul continent, Columb s-a întors spre Hispaniola.

▲ Un portret al lui Vasco da Gama. Columb a fost mânat în cea de-a treia călătorie a sa de plecarea lui da Gama.

Amiralul este arestat

Cât Columb era plecat, fratele său Bartolomeo s-a ocupat de construirea orașului Santo Domingo din sudul insulei Hispaniola. Bartolomeo se aliase cu șeful tribului indigen și percepea taxe. O revoltă a izbucnit însă în „La Isabela", iar rebelii au atacat Santo Domingo. Aceasta era situația pe care a găsit-o Columb la revenirea pe Hispaniola.

Bartolomeo voia să continue războiul cu rebelii, dar Columb a decis să negocieze cu ei. Voia ca ei să se întoarcă în Spania dacă-i ierta pentru revoltă. Totuși, nici chiar după un an, negocierile nu dădeau rezultate.

Aceasta a fost văzută ca o victorie pentru rebeli, iar autoritatea de amiral a lui Columb a fost subminată. Columb a trimis familiei regale o scrisoare însoțită de un raport privind situația.

▲ O imagine înfățișând Santo Domingo, dintr-un raport trimis regilor Ferdinand și Isabela de către Columb.

trimis pe Francisco de Bobadilla să-l înlocuiască pe Columb în funcția de guvernator.

În august 1508, Bobadilla a ajuns în colonii, care se aflau într-un haos complet. El a profitat de ghinionul lui Columb ca să preia controlul total asupra coloniei. Columb a fost arestat și pus în lanțuri, fiind trimis împreună cu fratele său înapoi în Spania, unde au ajuns în noiembrie.

Ferdinand și Isabela nu au fost mulțumiți de măsurile luate de Bobadilla și l-au scos temporar pe Columb din lanțuri. Totuși, Spania era implicată într-o dispută diplomatică cu Franța privind Regatul Napolelui, și aveau să mai treacă șase săptămâni până să fie adus Columb înaintea lui Ferdinand și a Isabelei. Columb a izbucnit în plâns în fața Isabelei, dar fratele său Bartolomeo a cerut să le fie înapoiate averile care le fuseseră luate. Dorința i-a fost împlinită, dar Columb și-a pierdut autoritatea de guvernator al coloniilor și i s-a interzis să mai plece în alte călătorii. Columb nu mai era văzut ca eroul care descoperise noi ținuturi, ci ca un om căzut în dizgrație.

▲ Un portret al lui Amerigo Vespucci, desenat în anii 1880. Continentele Americii de Nord și Sud aveau să fie denumite după Vespucci, care era navigator în călătoria lui Alonso de Ojeda.

◀ O pictură înfățișându-l pe Columb în lanțuri fiind trimis înapoi în Spania, realizată în secolul al XIX-lea.

Episcopul Juan Fonseca, un dușman politic al lui Columb și sfetnic al regelui, finanța în acea perioadă alte călătorii spre Lumea Nouă. Unul dintre capii acestor expediții era Alonso de Ojeda. Țelul lui Ojeda nu era descoperirea, ci cucerirea. Când a ajuns în Lumea Nouă, el a strâns toate perlele pe care a reușit să le procure și, cu o corabie plină de băștinași pe care-i luase sclavi, s-a întors în Spania. Vânarea băștinașilor pentru a-i folosi ca sclavi, introdusă de Ojeda, avea să reducă rapid populația indigenă din Bahamas.

Coloniile erau în continuare dezorganizate. Francisco Roldan a condus o revoltă în „La Isabela". Columb a înăbușit cu asprime insurecția și a ordonat să fie executați capii acesteia. Când criticile la adresa acțiunii sale au ajuns la urechile lui Ferdinand și ale Isabelei, aceștia l-au

Biblioteca de amintiri

TURNUL LUI COLUMB

După întoarcerea din prima sa călătorie în 1492, Columb, purtând artefacte din ținuturile pe care le descoperise și însoțit de șase indieni, și-a prezentat succesul în fața familiei regale a Spaniei. În acea vreme, Ferdinand și Isabela se aflau la Barcelona. Turnul lui Columb a fost construit în timpul Expoziției Mondiale de la Barcelona din 1888, pentru a aminti de acest eveniment.

Turnul, la fel ca Sagrada Familia proiectată de Antonio Gaudi, este una dintre structurile reprezentative ale Barcelonei. Se înalță deasupra orașului în Plaza Columb. Are o înălțime de cincizeci de metri, și în vârful lui se află o statuie de 7,5 metri a lui Columb. Brațul drept al statuii este întins, degetele fiind îndreptate în direcția Lumii Noi.

▶ Un ascensor ajunge până în vârful Turnului lui Columb. De acolo poate fi văzută panorama orașului Barcelona.

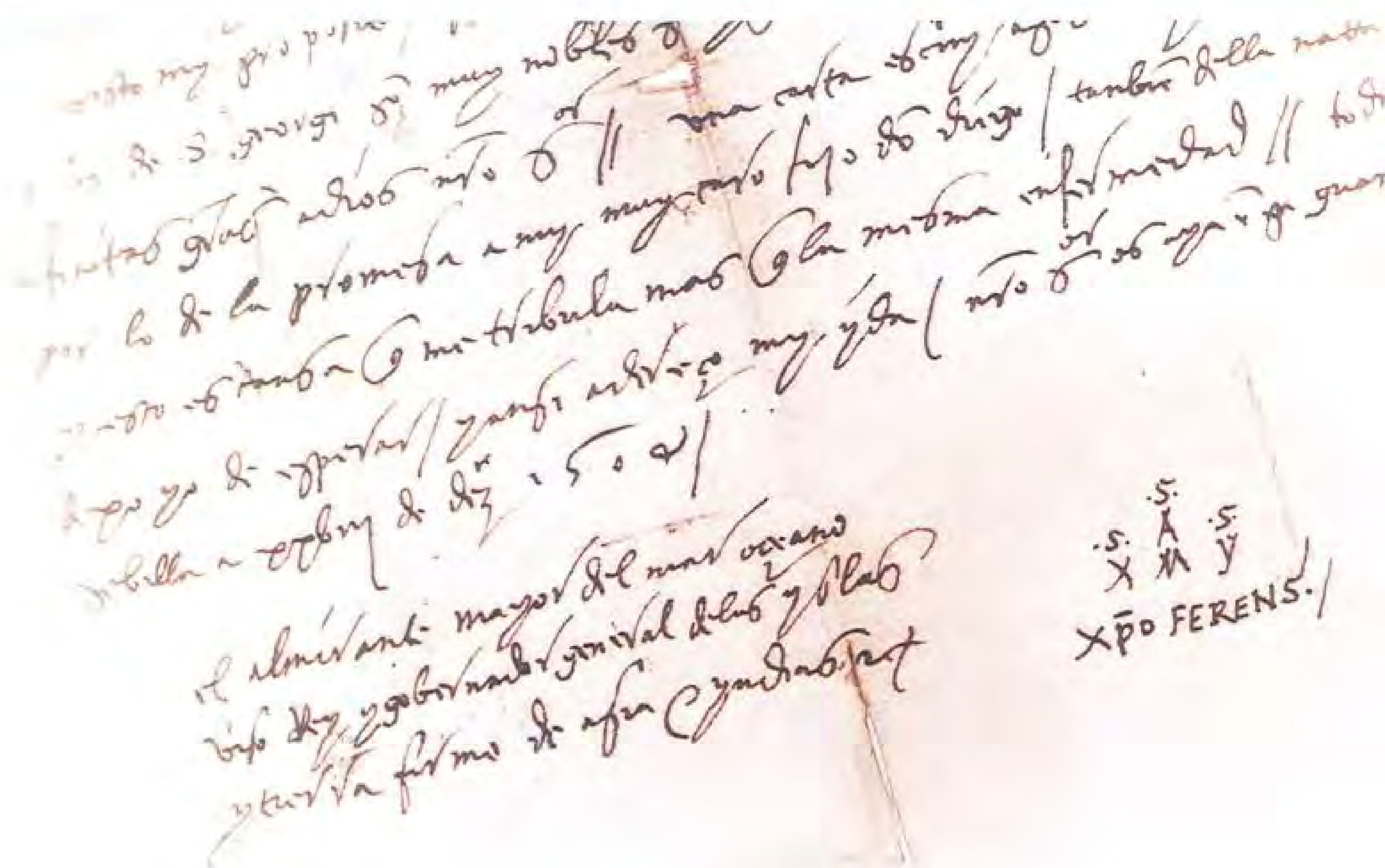
Ultima călătorie

Pentru recâștigarea onoarei

LUI COLUMB I SE INTERZISESE să mai navigheze pe mare. El avea nevoie de un nou proiect, așa că a început să se dedice scrierii „Cărții de Profeții". Acest proiect a fost inițiat în 1501 și i-a luat un an întreg. Columb încerca să prezică viitorul lumii pe baza experiențelor trăite de el și a perspectivelor sale de creștin pios.

Cu toate acestea, Columb voia să se întoarcă în Lumea Nouă și a continuat să facă presiuni și să pledeze ca să fie repus în drepturi. În ajunul călătoriei sale, mulți alți exploratori fuseseră trimiși să descopere noi teritorii. Pledoariile sale au fost în van, Ferdinand și Isabela trimițându-l pe Nicholas de Ovando cu o flotă de treizeci de corăbii ca să-l înlocuiască pe Columb în postul de guvernator.

În cele din urmă, în 1502, Columb a primit permisiunea de a naviga din nou. Călătoria lui Vasco da Gama în jurul Capului Bunei Speranțe până în India a servit drept impuls pentru această

▲ Scrisoare semnată de Columb

◄ Un portret al lui Columb desenat în secolul al XVII-lea.

▼ O imagine înfățișându-l pe Columb în timpul primei sale întâlniri cu indienii.

CĂLĂTORII ÎN TIMP

ÎNȘELĂTOAREA RUTĂ VESTICĂ

1492	**Prima călătorie** Columb ajunge în Indiile de Est. Denumește insula San Salvador. Debarcă în Cuba și Haiti și le revendică drept teritorii spaniole.
1493	**A II-a călătorie** Columb ridică ancora cu șaptesprezece corăbii și două mii de oameni. Întemeiază colonia La Isabela. Izbucnesc conflicte între băștinași și spanioli.
1498	**A III-a călătorie** Columb pleacă cu șase corăbii. În cele din urmă, este forțat să se întoarcă în Spania din cauza unei rebeliuni care izbucnește în colonia sa.
1502	**A IV-a călătorie** Lui Columb i se interzice să mai plece în colonii. Este prins la mijloc într-o insurecție locală și se luptă cu indienii. Columb renunță apoi la explorări.

În total, Columb a făcut patru călătorii în Lumea Nouă. El a dat nume noi insulelor pe care le-a descoperit și le-a revendicat ca teritorii spaniole. Cu toate acestea, scopul său inițial era să găsească o rută spre ținuturile din India și Zipangu.

Columb a insistat întotdeauna că ruta pe care a călătorit el era într-adevăr o cale spre Orient. Totuși, el n-a ajuns niciodată în China sau Japonia; călătoriile sale aveau să se încheie după ce a întemeiat colonii în cele două Americi. Poate pentru că știa că cea de-a patra sa călătorie avea să fie și ultima, Columb o privea ca fiind extrem de importantă. În cele din urmă, ruta vestică spre India avea să se dovedească o fantezie, iar numirea insulelor pe care le-a descoperit „Indii" a fost rezultatul înțelegerii greșite a situației.

schimbare; Ferdinand și Isabela erau îngrijorați de ascensiunea Portugaliei ca putere maritimă. Totuși, ei i-au impus lui Columb restricții serioase. I s-a spus că principalul scop al călătoriei sale era obținerea de aur și mirodenii și că n-avea nimic de-a face cu întemeierea de noi colonii.

În pofida acestor restricții, Columb a plecat în cea de-a patra călătorie a sa, părăsind Spania cu patru corăbii pe 6 aprilie 1502. Îl însoțeau fratele său Bartolomeo și fiul său Fernando. Unii susțin că deja suferea de sifilis, boală pe care o căpătase în Lumea Nouă. Această boală venerică era originară din Americi și avea să se răspândească în Europa după descoperirea Lumii Noi.

Dezamăgit, Columb se întoarce acasă

Columb a ajuns în Lumea Nouă pe 12 septembrie, lângă granița dintre actualele state Honduras și Nicaragua. Începuse să încerce să o ia pe urmele lui Marco Polo, dar o furtună teribilă i-a îngreunat planurile. Indienii au atacat și i-au omorât pe mulți dintre oamenii lui Columb. După ce au ridicat ancora, vasul lui Columb a început să ia apă, nemaifiind în stare de a naviga. Lui Columb i s-a interzis să o ia spre Hispaniola, și a trebuit să debarce în Jamaica. A trimis oameni în canoe la guvernatorul Nicholas de Ovando, cu o scrisoare prin care cerea ajutor.

Coloniștii din Jamaica avuseseră relații bune cu băștinașii, dar acestea se deterioraseră și războiul a izbucnit încă odată. Columb și-a folosit cunoștințele de astronomie ca să prezică faptul că era iminentă o eclipsă de Lună. El i-a amenințat pe băștinași că, dacă nu încetau revolta, avea să ascundă Luna. Indienii au pus capăt luptelor când a avut loc eclipsa, exact așa cum prezisese Columb.

Columb era într-o situație nefavorabilă. Rămăsese blocat în Jamaica o lungă perioadă și nu avea nicio corabie. Nu putea decât să aștepte ajutor de la Nicholas de Ovando. În cele din urmă, un detașament militar trimis de Ovando l-a salvat pe Columb pe 28 iunie 1504.

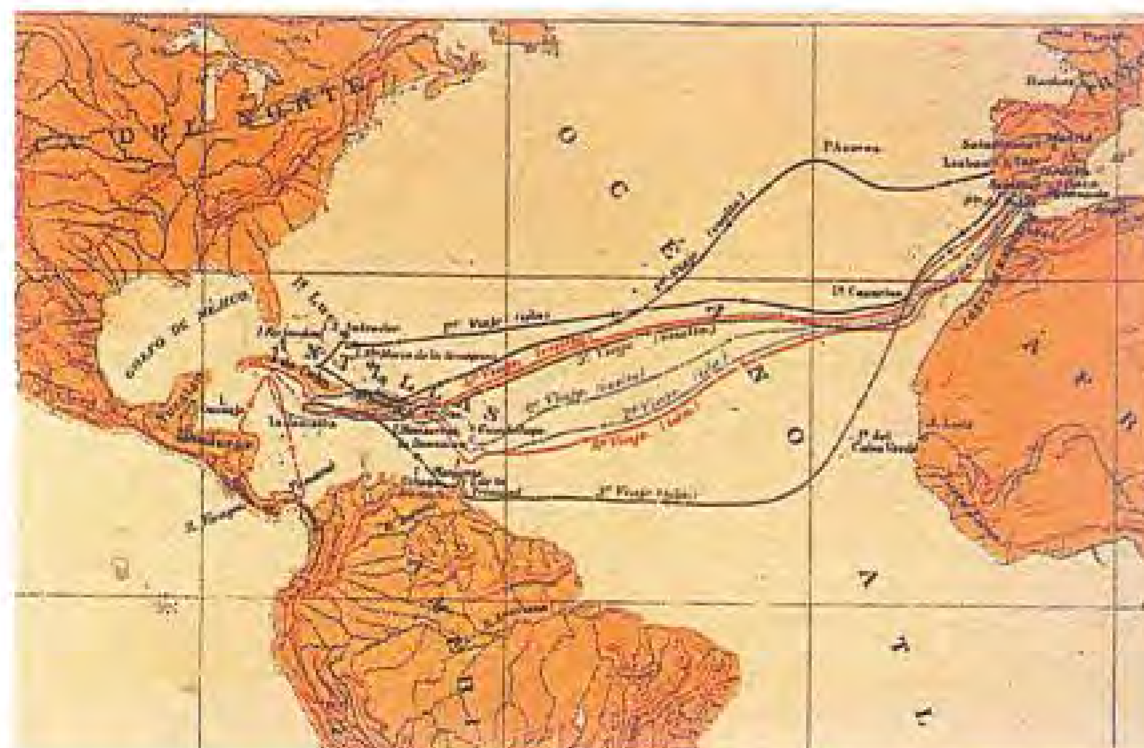
Pe 12 septembrie, Columb a plecat înapoi spre Spania, unde a ajuns pe 7 noiembrie. Avea cincizeci și trei de ani. Suferea de o boală de ochi, de artrită și de sifilis. Susținătoarea sa, regina Isabela, avea și ea sănătatea șubredă și avea să moară pe 26 noiembrie 1504.

În mai 1505, Columb a avut o audiență la regele Ferdinand. Acesta nu mai era interesat de Columb, care venise să-i solicite retrocedarea titlurilor și proprietăților sale. Lui Columb avea să i se îndeplinească dorința, dar abia după moartea sa.

Pe 20 mai 1506, Columb a murit la Valladolid, în Spania. Avea cincizeci și cinci de ani. Prin comparație cu gloria primelor sale descoperiri, ultimii ani i-a trăit în decepție.

▲ Fratele mai mic al lui Columb, Don Diego, a participat la călătoriile lui Columb, începând cu cea de-a doua.

▲ Carte din secolul al XVIII-lea cu harta rutelor parcurse de Columb în cele patru expediții spre Lumea Nouă.

O greşeală norocoasă – adevărul despre căutarea unei noi rute spre Asia

De ce era Columb atât de obsedat de găsirea unei rute vestice spre Orient? În spatele descoperirii unui nou continent se află o hartă a lumii şi o puternică voinţă creştină.

O imagine a lui Columb aflat în dezbateri cu savanți în științe fizice.

Harta lumii întocmită de Toscanelli

PRINCIPALUL MOTIV PENTRU OBSESIA lui Columb de a descoperi o rută vestică spre Asia a fost fascinația pe care a exercitat-o asupra sa geograful florentin Paolo Toscanelli. Toscanelli a insistat că Pământul este rotund și că se putea ajunge în Asia călătorind spre vest și menținând cursul. Deoarece distanța dintre Europa și Asia ocupa 260 de grade dintr-o suprafață rotundă ipotetică, atunci ar fi fost mai rapid să ajungi în Asia prin vest și traversând restul de 130 de grade, ca să ajungi pe cealaltă parte.

În 1474, Toscanelli a terminat de întocmit o hartă a lumii bazată pe această teorie. Distanța dintre Europa și Asia era desenată mult mai mică pe hartă decât era în realitate.

Unul dintre ținuturile desenate pe hartă era Zipangu, cel despre care scrisese Marco Polo. Acesta este prezentat ca fiind învecinat cu continentul asiatic.

Potrivit calculelor lui Toscanelli, Japonia era la 540 de kilometri distanță de Lisabona, iar India la aproximativ 900 de kilometri. Columb a crezut în această teorie. În acel timp, mulți europeni credeau în existența ținutului Zipangu, care era descris în cărțile de călătorie ale lui Marco Polo. De asemenea, mirodeniile din Orient care nu se găseau nicăieri în altă parte se vindeau foarte scump în Europa. Perspectiva de-a găsi bogății ce întreceau orice imaginație l-a făcut pe Columb să tânjească din ce în ce mai mult după o rută vestică spre Asia. Columb a continuat să afirme până în ziua morții sale că teritoriul descoperit de el era India, din cauza dorinței sale nestăvilite de-a dovedi teoria avansată de Toscanelli.

Iisus și Sfânta Fecioară Maria sunt de partea mea

O mare greşeală în legătură cu dimensiunea Pământului

Se poate spune că harta lumii întocmită de Ptolemeu a stat la baza hărții lui Toscanelli. Ptolemeu a fost un astronom și geograf care a trăit în secolul al II-lea î.Hr. în Grecia. El a realizat o hartă a lumii care proiecta întreaga suprafață a Pământului pe o coală plană. El a subestimat dimensiunile Europei și a supraestimat dimensiunile Eurasiei. Desigur, aceasta a făcut ca marea dintre Europa și Asia să pară mult mai mică decât este de fapt.

▲ Un portret al lui Columb desenat în secolul al XIX-lea, pe baza descrierilor făcute de fiul său Fernando. Nu există portrete ale lui Columb realizate cât el mai era încă în viață.

Faptul că Pământul este rotund era deja cunoscut în vremea lui Toscanelli. Aristotel, preceptorul lui Alexandru cel Mare, a studiat umbra Pământului în timpul unei eclipse de Lună și a dedus de aici că Pământul este rotund. Asta se întâmpla în secolul al IV-lea î.Hr. Totuși, în afara sferei navigatorilor și astronomilor, acest fapt nu era cunoscut de prea multă lume.

Columb n-a fost primul care să caute o rută vestică spre Asia. Cu toate acestea, nici una dintre celelalte corăbii care plecaseră pe mare cu intenția de a descoperi o asemenea rută vestică nu se mai întorsese. Din acest motiv, puțini credeau în ideea lui Toscanelli. Columb a calculat dimensiunea Pământului pe baza calculelor unui geograf arab care trăise înaintea lui. Totuși, Columb a interpretat greșit lucrarea învățatului din trecut, și a sfârșit prin a crede că Pământul era mult mai mic decât în realitate. Deoarece el credea și că suprafața terestră eurasiatică era mult mai mică decât în realitate, descoperirea unei rute vestice spre Asia i se părea cu atât mai avantajoasă lui Columb. Orice avea să se întâmple, Columb era hotărât să descopere ruta vestică spre Asia.

▲ Un tablou înfățișându-l pe Saint Cristofor trecând râul, pictat în 1423 în Germania.

Un monument înălțat pe San Salvador, prima insulă din Bahamas descoperită de Cristofor Columb.

Dumnezeu se arată prin nume

Un alt motiv pentru hotărârea lui Columb de a descoperi o rută vestică era puternica sa credință în Dumnezeu. Columb a folosit ideea de a extinde credința creștină când și-a expus ideea personajelor puternice ale Europei. Gândirea în acele vremuri era mult mai puternic influențată de Biblie decât este în prezent. Columb credea cu tărie că, într-o zi, întreaga lume va fi convertită la creștinism.

Columb a fost botezat după Sfântul Cristofor. Se povestește că acesta era un om care-i ajuta pe alții să treacă un râu. Într-o zi, unul dintre copiii pe care-i trecea de cealaltă parte a râului a devenit greu ca un bolovan. „M-ai pus într-un mare pericol. Dacă-mi puneai întreaga lume azi pe umeri, nu cred că ar fi fost atât de grea cum ai fost tu". Copilul i-a răspuns: „Tu ai purtat pe umeri nu doar întreaga lume, ci și pe cel care a zidit-o. Sunt Hristos, Împăratul tău, pe care-l slujești prin munca ta." Apoi copilul a dispărut. Cristofor a devenit mai târziu sfântul patron al călătorilor. Numele „Cristofor" înseamnă „purtătorul lui Hristos".

Columb a fost botezat după acest purtător al lui Hristos și, din acest motiv, a ajuns să creadă că era de datoria lui să răspândească creștinismul în întreaga lume. Simțea că ar fi o mare binecuvântare să aibă prilejul de a ajuta la răspândirea cuvântului Domnului găsind o rută vestică spre Asia. Columb era de asemenea expert în găsirea de citate din Biblie cu care să-și sprijine revendicările. El a folosit un verset din Cartea lui Ezra ca să susțină ideea că șase șeptimi din suprafața Pământului erau alcătuite din uscat, ceea ce a sporit credibilitatea concepției sale asupra geografiei lumii.

Columb credea deja cu tărie în învățăturile creștine. Datorită credinței sale avea să susțină teoria lui Toscanelli. Atunci când a descoperit prima insulă în călătoria sa din 1492, a numit-o San Salvador („Sfântul Mântuitor"), ca o expresie a recunoștinței pe care i-o purta lui Dumnezeu.

CE A ÎNSEMNAT MAREA EPOCĂ A EXPLORĂRILOR? NOI TERITORII ȘI NOI DISPUTE

Spania și Portugalia

Marco Polo a realizat descrierea călătoriei sale în 1299. Poveștile uimitoare spuse de Polo, care a părăsit Genova în anul 1271, la vârsta de șaptesprezece ani, și și-a petrecut următorii douăzeci și patru călătorind prin ținuturile Orientului, au captivat Europa după publicarea lor. În cele din urmă, Spania și Portugalia, cele două mari puteri maritime ale Europei, aveau să înceapă să trimită exploratori în întreaga lume ca să caute noi teritorii. Acesta a fost începutul epocii explorărilor.

Epoca explorărilor a fost și o perioadă cu multe certuri între Spania și Portugalia, din cauza noilor descoperiri din acea vreme. În 1434, exploratorul Gil Eanes a descoperit o cale ce ocolea Capul Bojador. Eanes se bucura de sprijinul prințului Henric Navigatorul de Portugalia. Alte succese aveau să fie culese ulterior de exploratorii portughezi ai Africii, culminând cu sosirea lui Bartolomeo Diaz la Capul Bunei Speranțe.

Descoperirea Lumii Noi de către Cristofor Columb a transformat Spania în cea mai importantă țară din epoca explorărilor. Multe insule noi au fost revendicate ca teritorii spaniole după ce Columb le-a descoperit în călătoriile sale.

Tratatul de la Tordesillas împarte lumea

Tratatul de la Tordesillas, care împărțea lumea între Spania și Portugalia, a fost semnat în 1494. Prin acesta toate ținuturile situate la vest de un meridian aflat la 370 de leghe vest de insulele Capului Verde erau atribuite Spaniei, iar toate cele aflate la est de acel meridian erau ale Portugaliei. Astfel Brazilia i-a revenit Portugaliei, iar Spaniei tot restul teritoriilor din cele două Americi.

Cu toate acestea, disputele dintre cele două țări aveau să continue. Ocolirea cu succes a Capului Bunei Speranțe de către Vasco Da Gama în 1498 amenința să ofere Portugaliei monopolul asupra mirodeniilor care se găseau în India. Totuși, Oceanul Pacific avea să fie văzut pentru prima dată de europeni când exploratorul spaniol Vasco Nunes de Balboa l-a întrezărit privind în zare de pe un munte din Panama în 1513. Balboa a revendicat Pacificul și toate teritoriile învecinate pentru Spania.

O ilustrație din secolul al XIX-lea înfățișându-l pe Columb întâlnindu-se cu indigenii americani. Acest gen de schimb zugrăvit aici avea să se transforme în dominația populației native de către europeni.

Importanța lui Magellan

Ferdinand Magellan avea să reușească înconjurul globului în plină competiție între Portugalia și Spania. Magellan a respins sprijinul țării sale natale, Portugalia, în favoarea susținerii spaniolilor și a dus la bun sfârșit o călătorie în jurul lumii. O asemenea călătorie fusese de multă vreme visul navigatorilor, iar reușita lui Magellan a constituit unul dintre cele mai importante repere din epoca explorărilor.

Călătoria lui Magellan în jurul lumii a reprezentat demonstrația finală a teoriei că Pământul este rotund, susținută de Columb. Deși a fost o realizare remarcabilă pentru exploratorii europeni, așa-numita Epocă a Explorărilor n-a însemnat pentru popoarele native din cele două Americi decât un eufemism pentru invazie și începutul sclaviei și a genocidului.

1271	Marco Polo pleacă împreună cu tatăl său într-o călătorie în Orient (care va dura până în jurul anului 1295)
1415	Ioan I al Portugaliei ocupă Ceuta
1418	Insula Madeira descoperită de Portugalia
1427	Portugalia descoperă Insulele Azore
1434	Gil Eanes înconjoară Capul Bojador, partea cea mai de vest a Africii
1441	Nuno Tristoa ajunge la Cabo Blanco
1445	Dinis Diaz înconjoară peninsula Capului Verde
1469	Explorări portugheze ale Guineei (până în 1474)
1470	Diego Gomes ajunge pe Coasta de Aur
1488	Bartolomeo Diaz înconjoară Capul Bunei Speranțe
1492	Columb ajunge în San Salvador, Cuba și Hispaniola
1493	Columb ajunge în Dominica, Maria Grande și Puerto Rico
1494	Columb ajunge în Jamaica
1498	Vasco Da Gama își începe călătoria spre India (încheiată în 1499) Columb ajunge la gura fluviului Orinoco
1499	Alonso de Ojeda explorează America de Sud
1500	Pedro Alvares Cabral debarcă în Brazilia
1501	Călătoria lui Amerigo Vespucci în Lumea Nouă
1513	Vasco Nunes de Balboa ajunge la Oceanul Pacific
1517	Hernandez de Cordoba debarcă în peninsula Yucatán
1519	Magellan face înconjurul lumii (terminat în 1521)

Exploratorii şi aventurile care au dus la cartografierea unei lumi

Columb a fost un pionier, dar realizările lui n-ar fi fost posibile dacă el n-ar fi fost influențat de cunoştințele căpătate de astronomii, geografii şi navigatorii care l-au precedat. Multe personalități au contribuit la temelia operei ulterioare a lui Columb şi mulți aventurieri mari aveau să-i urmeze.

Marele călător care a scris o cronică a călătoriei sale

Marco Polo (1254-1324)

Când Cristofor Columb și-a conceput planul de a ajunge în Asia navigând spre vest, el era marcat de conținutul unei anumite cărți. Este vorba despre „Il Milione", cunoscută în alte limbi sub titlul „Călătoriile lui Marco Polo".

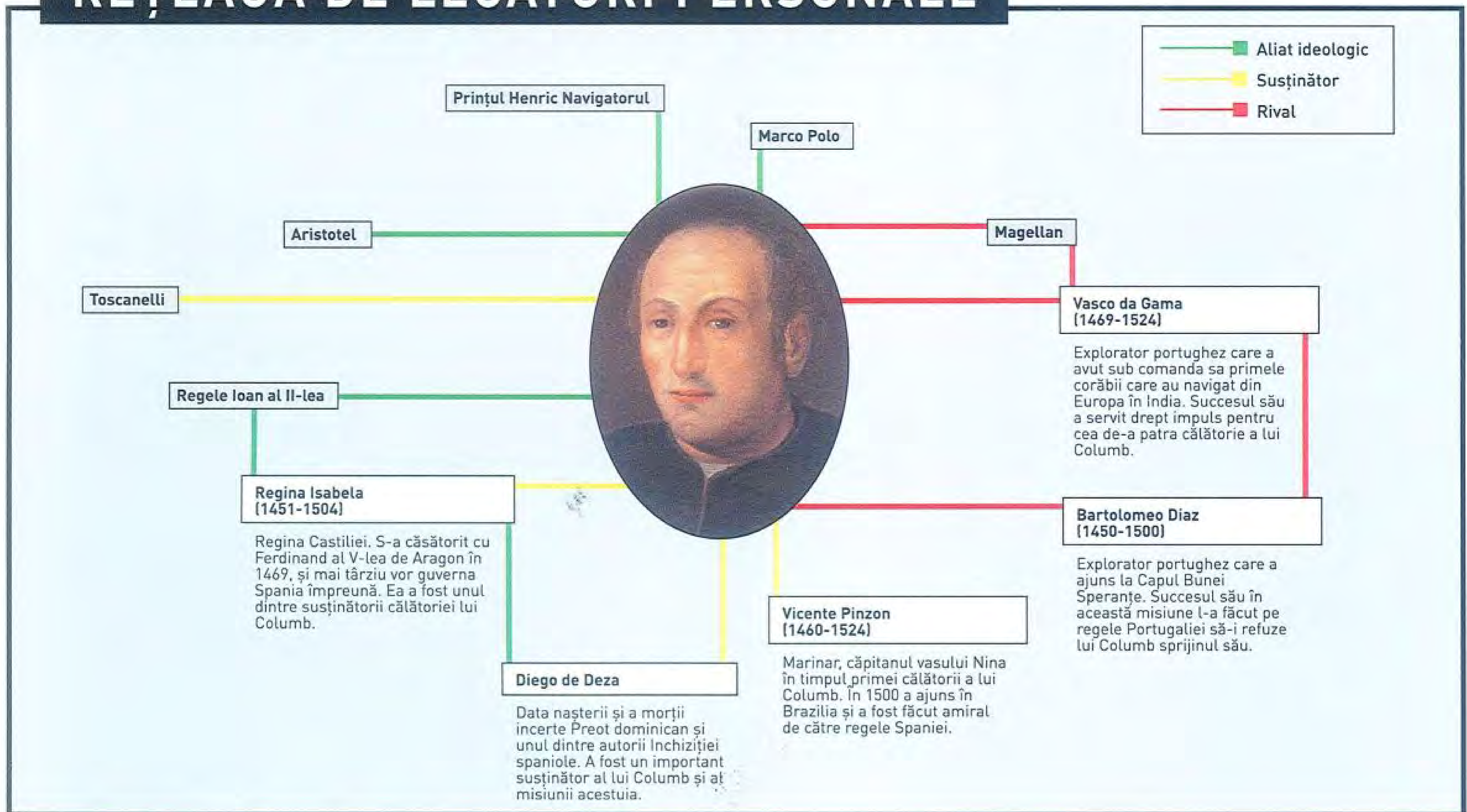
Marco Polo era fiul unui negustor venețian. El a pornit împreună cu tatăl său într-o mare călătorie în Orient, între anii 1271 și 1295 și a scris o cronică a tot ceea ce a văzut și a auzit acolo. Marco Polo și-a dictat memoriile scriitorului Rustichello da Pisa, cartea de călătorii fiind terminată în 1299.

„Il Milione" a fost întâmpinată cu suspiciune de mulți dintre cei care au citit-o. Poveștile incredibile spuse de Polo în „Il Milione" erau prea mult pentru puterea de înțelegere a oamenilor din vremea sa. Totuși, cartea a fost tradusă în alte limbi în secolele ce-au urmat, inspirând visuri de aventură în întreaga Europă. Aceasta a deschis calea epocii explorărilor, care a debutat în secolul al XV-lea.

Cristofor Columb era foarte interesat de ținutul „Zipangu", despre care a citit pentru prima dată în Il Milione. După descoperirea Insulelor Bahamas în 1492, Columb a fost copleșit de bucuria de a fi descoperit ceea ce el credea a fi ținutul Zipangu. El le-a transmis conducătorilor Spaniei că descoperise ruta vestică spre Zipangu și celelalte teritorii ale Orientului.

Se poate spune că „Il Milione" a fost un izvor la care s-a adăpat spiritul ce l-a motivat pe marele aventurier Cristofor Columb. Exemplarul din carte care i-a aparținut lui Columb se mai păstrează și astăzi într-un muzeu din Sevilia, Spania.

REȚEAUA DE LEGĂTURI PERSONALE

▲ Personalitățile din casetele pe fundal gri sunt prezentate în detaliu în acest capitol.

Prințul care a promovat epoca explorărilor

Prințul Henric Navigatorul (1394-1460)

Henric Navigatorul a fost fiul Regelui Ioan I, unchiul lui Ioan al II-lea și al Philippei de Lancaster, fiica lui Ioan de Gaunt. Pentru Henric, expansiunea Portugaliei în oceanul din vest era ceva firesc, din cauza faptului că dezvoltarea ei în est era stăvilită de Spania.

Henric avea ambiții mari, mai ales în ceea ce privește comerțul lucrativ cu mirodenii. El avea și obiective religioase. Voia să lupte împotriva păgânilor alături de legendarul Prester John, despre care se spunea că ar fi întemeiat un regat creștin undeva în Orient.

Henric în persoană nu avea deloc experiență de navigator, dar, asigurându-și cooperarea astronomilor, navigatorilor și a altor profesioniști, a înființat o școală pentru navigatori în sudul Portugaliei. Pe lângă faptul că a încurajat cercetările de navigație și geografie, a trimis și numeroase expediții să exploreze Africa.

Corăbiile trimise de Henric au ajuns la Insulele Azore, Madeira și Canare. În 1441, doi dintre căpitanii săi s-au întors cu băștinași pe care-i aduseseră din Africa. Acesta a constituit începutul comerțului cu sclavi din Africa.

În cele din urmă, mii și mii de indigeni africani au fost transformați în sclavi. Mulți indieni americani aveau să aibă aceeași crudă soartă. Sistemul sclaviei avea să constituie fundația pe care s-a întemeiat prezența europenilor în Lumea Nouă.

Contribuția lui Henric la epoca explorărilor a fost semnificativă. Cunoștințele adunate de el au fost studiate de Columb, da Gama și alți importanți aventurieri din epoca explorărilor. Cu toate acestea, Henric avea să moară în 1460, fără a mai apuca să vadă deschiderea unei rute maritime spre India.

Monarhul care i-a întors spatele lui Columb

Ioan al II-lea (1455-1495)

Regele Ioan al II-lea al Portugaliei a fost abordat de Columb cu propuneri entuziaste de găsire a unei rute vestice spre India, în 1483-1484. Cu toate acestea, el a considerat că aceste propuneri erau lipsite de siguranță și le-a respins.

În acea vreme, Portugalia era una dintre principalele puteri ale Europei. Predecesorul lui Ioan, Henric Navigatorul, promovase expediții în Africa ce crescuseră considerabil renumele Portugaliei. Realizările lui Ioan aveau să rivalizeze cu cele ale predecesorului său. El a unificat țara, a înăbușit rezistența nobilimii, care obiecta modului în care el folosea trezoreria țării, și a ajuns renumit pentru că a pus bazele monarhiei absolute în Portugalia.

De fapt, Ioan simțea că propunerile lui Columb aveau anumite șanse de reușită. El a trimis o expediție să exploreze în căutarea unei rute vestice, dar aceasta a cunoscut eșecul în 1487. În anul următor, Ioan a primit o altă solicitare din partea lui Columb. Ioan aproape acceptase propunerea, dar și-a pierdut interesul când Bartolomeo Diaz s-a întors încununat de succes dintr-o călătorie în jurul Capului Bunei Speranțe, în decembrie 1488. De fapt, Ioan al II-lea, cu aspirațiile sale de a descoperi o rută spre India, a fost cel care a numit promontoriul „Capul Bunei Speranțe".

Columb a primit în cele din urmă sprijin pentru călătoria sa din partea Spaniei, rivala Portugaliei, și a descoperit insula San Salvador în 1492. Pe drumul de întoarcere, Columb a fost prins de o furtună și a trebuit să se adăpostească la Lisabona, Portugalia. În mod ironic, astfel Ioan al II-lea a aflat despre descoperirea Lumii Noi înaintea Reginei Isabela a Spaniei. Cu un an înainte de a muri, în 1494, Ioan a făurit Tratatul de la Tordesillas cu Spania, prin care a obținut anumite teritorii în Lumea Nouă pentru țara sa.

Aventurierul care a descoperit o rută vestică spre Asia

Ferdinand Magellan (1480-1581)

Pe lângă Columb, a mai existat cineva care a făcut o obsesie din găsirea unei rute vestice spre India. Acesta a fost Ferdinand Magellan. Magellan a fost fiul unor mici nobili din Portugalia. În 1505, el a fost trimis să-l instaleze pe Francisco de Almeida în funcția de vicerege portughez în India. Magellan a luat parte la Bătălia de la Diu din 1509. În 1512 s-a întors în Portugalia, după ce acumulase șapte ani de experiență pe mare. Apoi a plănuit o călătorie în vest spre insulele Moluce, traversând numai ape spaniole. A fost însă refuzat de regele Portugaliei, așa că a căutat sprijin la spanioli. El a primit susținerea regelui spaniol Carlos al V-lea și a plecat din Sevilia cu o flotă de cinci corăbii la bordul cărora se aflau 265 de oameni, pe 9 septembrie 1519.

Călătoria a fost îngreunată de scorbut, foamete și iminența izbucnirii unor revolte ale echipajului, dar peste mai mult de un an Magellan a reușit, în sfârșit, să ajungă la strâmtoarea din punctul cel mai sudic al Americii de Sud, care avea să-i poarte numele din octombrie 1520. Cu toate acestea, îi mai rămăseseră încă peste o sută de zile de navigat în Oceanul Pacific, în care tocmai intrase. Magellan a ajuns în Filipine, foarte aproape de obiectivul său, insulele Moluce. Acolo însă, a murit atacat de localnici. Când ultima corabie ce mai rămăsese din flota lui s-a întors în Spania după o călătorie teribil de grea care durase trei ani, numai optsprezece membri din echipajul inițial mai erau în viață. Columb susținuse întotdeauna că pământul este rotund și că, dacă cineva continua să călătorească mereu în aceeași direcție, ar fi ajuns în cele din urmă în punctul din care plecase. Călătoria lui Magellan avea să dovedească afirmația lui Columb. Călătoria lui Magellan a înlăturat o mare parte a misterului care învăluia adevărata formă a Pământului și a constituit punctul culminant al epocii explorărilor.

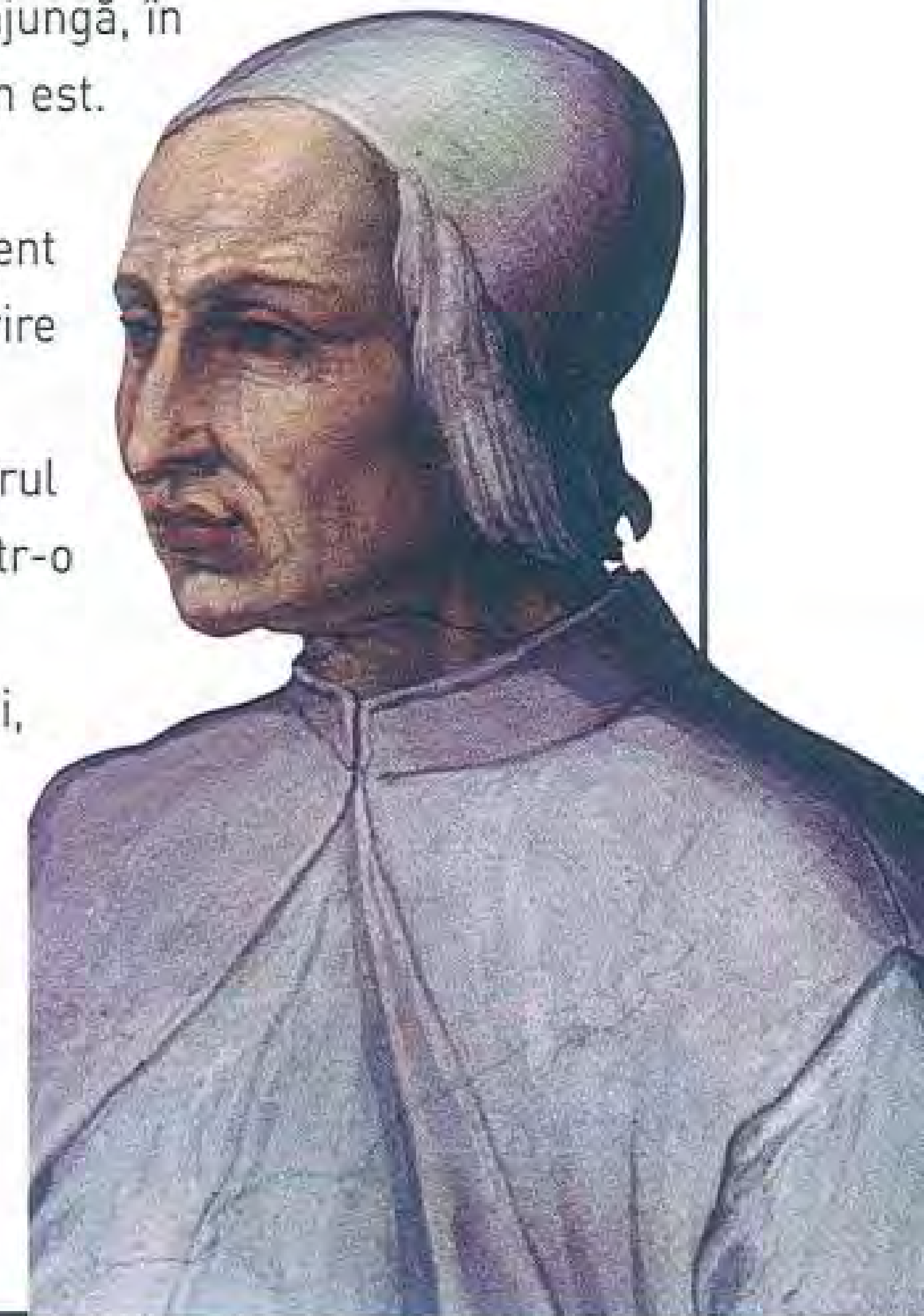
Învățatul care a furnizat baza teoretică a călătoriilor lui Columb

Paolo dal Pozzo Toscanelli (1397-1482)

Paolo Toscanelli a fost un învățat florentin, care a purtat o corespondență cu Columb în 1481 și 1482. El a trimis două răspunsuri la scrisorile lui Columb scrise la Lisabona.

Prima scrisoare a lui Toscanelli lăuda planul lui Columb de a descoperi o rută vestică spre Orient. Toscanelli însuși propusese o călătorie pentru descoperirea unei rute vestice spre Asia, într-o scrisoare adresată regelui Portugaliei, în 1474.

În scrisoare, el afirma că, Pământul fiind rotund, dacă cineva continua să navigheze spre răsărit, avea să ajungă, în cele din urmă, în India. El credea că, luând-o prin vest, s-ar fi putut ajunge în India chiar mai repede decât prin est. De asemenea, el i-a explicat regelui că India era un teritoriu bogat în aur, argint, marmură și mirodenii.

În cea de-a doua scrisoare a sa către Columb, Toscanelli susținea că era într-adevăr posibil să ajungi în Orient navigând spre vest și afirma că se aștepta ca sprijinul Portugaliei pentru executarea unei călătorii de descoperire a unei asemenea rute să fie curând disponibil.

Detaliile corespondenței dintre Columb și Toscanelli au fost clarificate într-o lucrare realizată de misionarul Bartolomeo de las Casas. Scrisorile originale ale lui Columb nu s-au păstrat, dar conținutul lor a fost inclus într-o compilație realizată de Bartolomeo de las Casas.

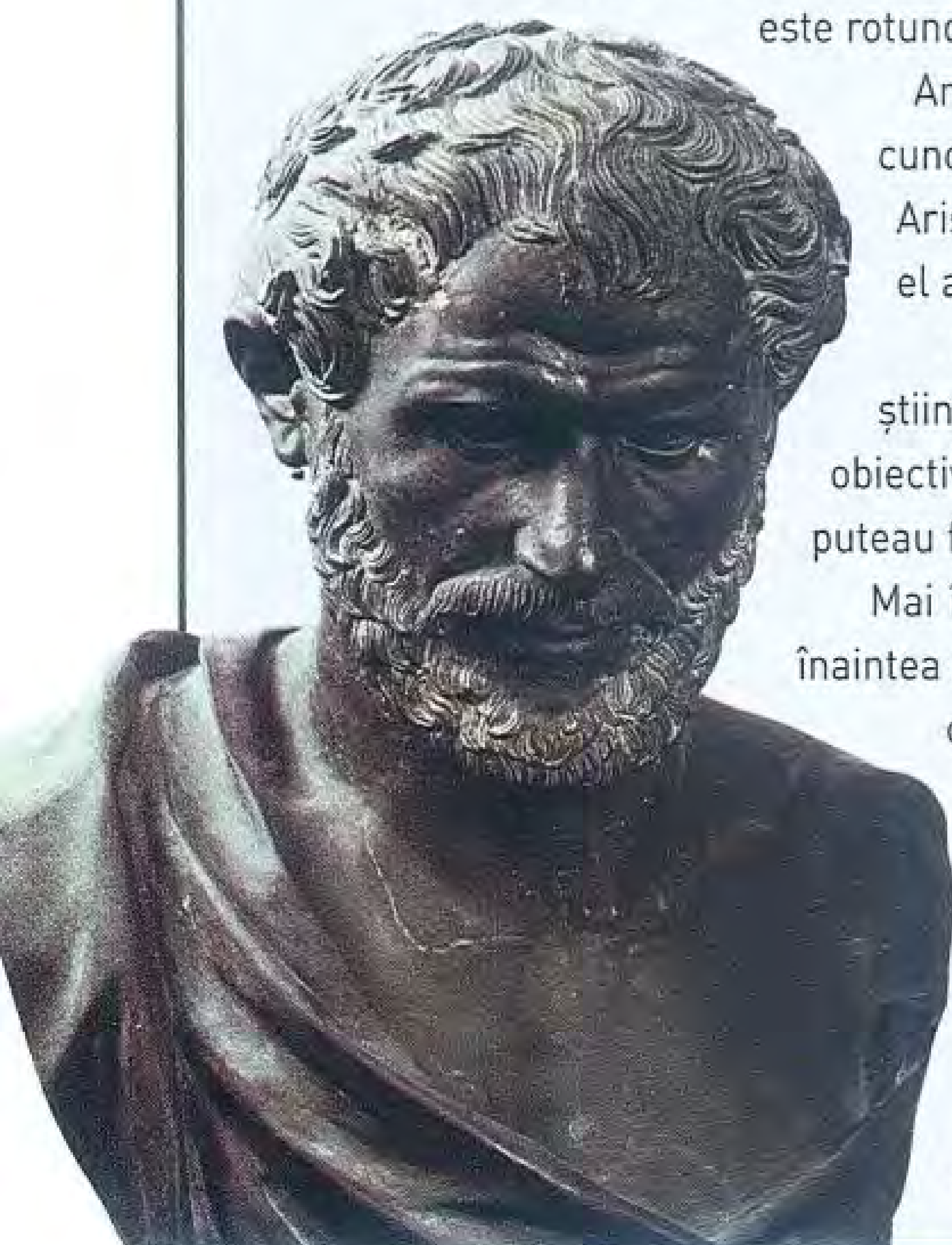
Multe detalii despre viața lui Toscanelli rămân învăluite în mister. Era doctor la Florența în timpul Renașterii, și era cunoscut și ca învățat astronom, geograf și matematician, dar detaliile despre realizările sale în acele domenii nu sunt pe deplin lămurite.

Motivul pentru care Toscanelli a rămas în istorie a fost harta lumii pe care a întocmit-o pentru regele Portugaliei în 1474. Această hartă a fost realizată în încercarea de a proiecta suprafața întregii planete pe o hartă plană. Columb se pare că a căpătat multă încredere în planul său privind o călătorie de descoperire a unei rute vestice spre Orient după ce a văzut harta lui Toscanelli, care sublinia natura sferică a pământului.

Filosoful grec care a sugerat posibilitatea unei rute vestice spre Orient

Aristotel (384 î.Hr.-322 î.Hr.)

Teoria avansată de Toscanelli conform căreia s-ar putea ajunge în Orient călătorind spre vest pornea de la ideea că Pământul este rotund.

Aristotel a fost primul care a susținut cu argumente logice teoria că Pământul este rotund. El este cunoscut mai ales ca filosof, dar a avut numeroase realizări în științele fizice și naturale. Se poate spune că Aristotel a fost inițiatorul teoriei că se putea ajunge în India călătorind spre vest; într-una din operele sale, el afirma că marea dintre Spania și India este mică și că poate fi traversată în câteva zile.

Caracteristica distinctă a filosofiei lui Aristotel este raționalizarea simplei intuiții. El considera că științele naturale puteau fi explicate prin legi simple și că se putea ajunge la concluzii cu ajutorul faptelor obiective. Dovezile pe care le-a folosit ca să-și demonstreze teoria că pământul este rotund erau simple și puteau fi înțelese de aproape oricine.

Mai întâi, când se îndrepta spre sud, a observat că stelele dispăreau la orizont și că „noi" stele apăreau înaintea sa. În același mod, corăbiile care părăseau portul aveau să dispară dincolo de linia orizontului, în timp ce corăbiile care intrau în port aveau să se „înalțe" din „spatele" liniei orizontului. El a observat de asemenea că umbra Pământului este rotundă în timpul unei eclipse de Lună.

Singurul mod de a explica aceste fenomene era că Pământul este rotund. Această concluzie simplă a fost acceptată de mulți și era larg răspândită printre oamenii educați din epoca lui Columb. Indiferent cât de fascinantă era ideea descoperirii unei rute vestice spre India, regina Isabela n-ar fi putut-o accepta dacă ar fi pornit de la niște principii îndoielnice. Faptul că Cristofor Columb a folosit ideea că Pământul este rotund pentru a-și promova planul de a naviga spre vest ca să ajungă în Orient arată cât de convingătoare este această idee.

Lumea Nouă – marea dramă a descoperirii

Descoperirile lui Columb aveau să schimbe radical viața europenilor, dar și a oamenilor din întreaga lume. Călătoria sa avea să ducă la răspândirea civilizației occidentale în Africa, Asia și în alte părți ale lumii. Cu toate acestea, pentru populațiile indigene din aceste regiuni, epoca explorărilor a fost începutul unei perioade de suferințe.

Importanța puterilor maritime

PESTE ȘASE ANI DUPĂ CE COLUMB a descoperit San Salvador, în 1492, Vasco da Gama din Portugalia a înconjurat Capul Bunei Speranțe și a ajuns în India. În curând, regiunea Goa din India a fost ocupată de portughezi. Goa a fost transformată într-un centru comercial și o bază militară. În urmărirea comerțului cu mirodenii, influența Portugaliei avea să se răspândească în Ceylon, Java și insulele Moluce. Portugalia și-a înființat ulterior o bază în Macau, în apropiere de Hong Kong, pentru a o folosi în comerțul său cu China. Portughezii au ajuns pentru prima dată în Tanegashima, Japonia, în 1453. Timp de aproape cinci decenii, Portugalia a devenit una dintre cele mai puternice țări din Europa, deoarece monopolizase comerțul cu Orientul.

Între timp, în urma descoperirilor lui Columb, Spania trimitea noi și noi valuri de coloniști pe continentul Americii de Sud. Spania își extinse posesiunile coloniale în prima jumătate a secolului al XVI-lea, ștergând orice urmă a civilizației Inca din Peru și a imperiului aztec din Mexic. Uriașe cantități de aur au fost importate din noile colonii, iar Spania s-a metamorfozat în cea mai bogată națiune din Europa. Centrul comerțului european s-a mutat din Italia și Flandra în Peninsula Iberică, provocând declinul Europei centrale.

Cantitățile uriașe de metale prețioase care inundau Europa prin Spania au provocat o schimbare în economia continentului, care a fost denumită „Revoluția Prețurilor". Libera circulație a acestor metale prețioase a provocat un vârf de inflație în Europa, așa că în secolul al XVI-lea, prețurile mărfurilor s-au triplat în Europa. Această schimbare economică a provocat o scădere treptată a puterii economice a nobilimii din Europa, din ce în ce mai mulți bani ajungând în mâinile negustorilor și ale fabricanților.

Această îmbogățire a ridicat statutul social al clasei comerciale. Metalele prețioase care ajungeau din abundență în Europa au fost de asemenea folosite

▸ O statuie a lui Columb arătând spre mare.

la schimb pentru mărfuri aduse din Orient, ceea ce a dus la creșterea prețurilor mărfurilor și în acea parte a lumii.

O revoluție alimentară a cuprins întreaga lume

Metalele prețioase n-au fost singurul lucru adus din Lumea Nouă. Au fost răspândite astfel și multe plante de cultură pe care europenii nu le mai văzuseră. Tutunul, dovlecii, roșiile și ananasul s-au numărat printre aceste alimente exotice. Prin comerț, aceste plante de cultură s-au răspândit în Africa și Asia, iar peisajul alimentar al lumii întregi s-a schimbat pentru totdeauna.

În special cartofii aveau să devină un aliment de bază în nordul Europei. Răspândirea cartofului a fost lentă prin comparație cu cea a altor legume. Cartofii erau cultivați numai în ținuturile înalte din Anzi, ceea ce a dus la o descoperire întârziată de către europeni și, chiar după ce a început importul lor în Lumea Veche, europenii nu au crezut inițial că sunt un aliment. Până la sfârșitul secolului al XVI-lea, planta de cartof era apreciată în esență pentru florile sale frumoase. Avea să treacă un secol înainte să fie cunoscuți cartofii drept aliment. Varietățile din Europa ale cartofului nu fuseseră niciodată folosite în acest scop, iar culoarea și forma cartofilor îi făcea puțin apetisanți.

Totuși, această prejudecată împotriva cartofului avea să se stingă treptat, deoarece foametea a devenit tot mai frecventă în secolul al XVII-lea. Popularitatea cartofului a crescut deoarece putea fi cultivat în regiunile reci sau sterpe care erau neprielnice altor legume. Astfel, cartoful a fost acceptat ca un aliment de bază în regiuni precum Germania și Irlanda.

Pe de altă parte, cultivarea tutunului, porumbului și a ardeiului iute s-a răspândit foarte repede în întreaga lume, prin comparație cu cea a cartofului.

Porumbul nu a fost folosit ca aliment de bază în Europa decât de oamenii săraci.

◂ Plantele de cultură din Lumea Nouă aveau să schimbe obiceiurile alimentare din Lumea Veche.

Totuși, porumbul creștea bine în regiuni calde, tropicale, iar cultivarea sa a înflorit în Africa și Asia. Porumbul avea să devină un aliment de bază în regiunile cu o cerere mare pentru recolte care creșteau rapid și dădeau un randament mare.

Când a fost introdus prima oară în Europa, ardeiul iute era considerat o mirodenie prețioasă. Gustul său picant i-a câștigat o mare popularitate în sudul Asiei și al Indiei, după ce a fost introdus acolo de portughezi. Acesta avea să devină un important ingredient al felului de mâncare coreean kimchi și în cele din urmă a ajuns și în Japonia.

Tutunul a fost o altă plantă de cultură din Lumea Nouă care s-a răspândit repede în restul lumii. A fost importat în cantități uriașe datorită popularității sale, și a devenit o marfă scumpă, precum aurul și argintul.

Tutunul a fost considerat la început o plantă medicinală care putea vindeca nenumărate afecțiuni. Tutunul a devenit familiar ca un articol de băcănie de lux în secolul al XVI-lea. Avea să fie importat și cultivat în Filipine de spanioli în a doua jumătate a acelui secol. Englezii și olandezii au început și ei să folosească tutunul ca o marfă bună de comercializat oriunde s-ar fi dus în lume. Tutunul se răspândise în toată lumea în mai puțin de un secol de la aducerea sa din Lumea Nouă.

Pe lângă aceste plante, cauciucul natural a fost și el adus din Lumea Nouă. Seva arborelui de cauciuc adusă în Europa avea o gamă limitată de utilizări, dar în anii 1800, un om de știință american avea să amestece cauciuc topit cu sulf, mărindu-i astfel elasticitatea. De atunci, cauciucul a fost folosit ca un important material industrial, iar cultivarea sa avea să se răspândească în Asia și Africa.

Agenții patogeni trec oceanul

Exploratorii din acele vremuri au adus însă din Lumea Nouă și boli noi. Membrii echipajului expediției lui Columb au fost expuși la sifilis, o boală necunoscută în Europa. Aceasta s-a răspândit cu repeziciune în rândurile populației Europei, care nu dezvoltase nici un fel de imunitate la această maladie. Se spune că însuși Columb a fost infectat cu această boală, simptomele sale devenind tot mai pronunțate în ultimii ani ai vieții.

▼ La tratarea sifilisului au fost folosite diverse plante medicinale, precum și mercur.

Cu ocazia celei de-a 500-a aniversări a călătoriei lui Columb, în 1992, a fost construită o reproducere a corăbiei Santa Maria. Aceasta a navigat până în „Zipangu" (adică Japonia).

Sifilisul a fost apoi răspândit de către europeni în India și în insulele Moluce.

Această boală ajunsese deja în China în anul 1504 și a apărut pentru prima dată în Japonia după numai un deceniu. În doar douăzeci și cinci de ani, sifilisul se răspândise pe întreaga planetă.

Moştenirea a cinci secole de exploatare

Descoperirea de către Columb a Lumii Noi a deschis calea colonizărilor în America de Nord și America de Sud. Când au început pregătirile de comemorare a celei de-a 500-a aniversări a călătoriei sale în 1992, indienii americani au declanșat mișcări de protest de mare anvergură. În spatele acestor mișcări se afla o schimbare de percepție care se petrecuse în ultimii cinci sute de ani.

Lui Columb i-a fost atribuită în mod firesc „descoperirea" Americii, dar în cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea au început să apară obiecții din ce în ce mai puternice la adresa acestei idei.

În timpul glaciațiunii, multe triburi au trecut din Eurasia în America de Nord. Nu ar fi drept ca meritul pentru descoperirea Lumii Noi să fie atribuit celor care au înfruntat ghețarii și frigul pentru a ajunge pe continentul nord-american în acele timpuri? Descoperirea Lumii Noi de către Columb nu a avut decât efecte dezastruoase pentru populația nativă care a trăit aici în pace până în secolul al XV-lea. Pentru băștinașii acestui continent, creștinismul nu a fost o religie a mântuirii, ci un crez diabolic, folosit ca să justifice masacrele și jafurile. Istoria Lumii Noi după descoperirea sa de către Columb este o istorie a jafurilor și omorurilor. Aceasta transformă ideea eurocentristă a „descoperirii" Americii de către Columb într-un blestem pentru activiștii pasionați din rândurile nativilor americani.

Pentru unii, descoperirea Lumii Noi are o latură întunecată. Cu toate acestea, este de asemenea adevărat că prin acțiunile lui Columb, ținuturi și oameni care le erau necunoscuți europenilor și asiaticilor au ieșit la lumină. Renumele lui Columb de brav aventurier al epocii explorărilor nu va dispărea probabil niciodată.

▲ Uriașa statuie a lui Iisus care domină orașul Rio de Janeiro arată că unul dintre țelurile lui Cristofor Columb, catolic devotat, a fost într-adevăr atins.

▲ O statuie a lui Columb din Nassau, capitala primului ținut descoperit de Columb, Bahamas.

100 DE PERSONALITĂȚI
Oameni care au schimbat destinul lumii

CRISTOFOR COLUMB

DeAGOSTINI